

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**YHDYSVALTOJEN MAAVOIMIEN JA MERIJALKAVÄEN TAKTISET
PERIAATTEET VIETNAMIN SODASSA 1965 - 1973**

Pro gradu -tutkielma

Kadetti
Ville Ketola

Kadettikurssi 92
Jalkaväkilinja

Maaliskuu 2009

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Kadettikurssi 92	Linja Jalkaväkilinja/KRH-os.
Tekijä Kadetti Ville Ketola	
Tutkielman nimi YHDYSVALTOJEN MAAVOIMIEN JA MERIJALKAVÄEN TAKTISET PERIAATTEET VIETNAMIN SODASSA 1965 – 1973	
Oppiaine, johon työ liittyy Historia	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MpKK:n kirjasto)
Aika Maaliskuu 2009	Tekstisivuja 51 Liitesivuja 9
TIIVISTELMÄ <p>Tutkimus käsittelee Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen taktisia periaatteita Vietnamin sodassa aikana, jolloin Yhdysvaltojen maataistelujoukot vaikuttivat Vietnamissa vuosina 1965 – 1973.</p> <p>Tutkimusongelmana on selvittää, millaisia taktisia periaatteita Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki käyttivät Vietnamin sodassa ja miksi juuri kyseisiä periaatteita käytettiin. Tutkimuksessa pyritään lisäksi selvittämään, kuinka Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki toimivat Vietnamissa, kuinka ennen sotaa käytetyt taktiset periaatteet toimivat Vietnamissa ja kuinka taktiset periaatteet kehittyivät sodan kuluessa. Tutkimus on vertaileva kirjallisuustutkimus, joka perustuu hyvin laajan lähdemateriaalin analysointiin. Perustana on yhdysvaltalainen kirjallisuus ja kotimaiset aiheeseen liittyvät tutkimukset.</p> <p>Yhdysvallat ei ollut valmistautunut Vietnamin sodan kaltaiseen konfliktiin, ja pyrki tuhoamaan Pohjois-Vietnamin armeijan ja <i>Vietkongin</i> joukot massiivisella tulenkäytöllä. Voimakkaan tulenkäytön ohella Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen taktiikalle oli ominaista helikopterien laajamittainen käyttö. Taktisista periaatteista korostuivat hyökkäyksellisyys, joka leimasi kaikkea Yhdysvaltojen joukkojen toimintaa Vietnamissa, helikopterien käytön tuoma joustavuus, sekä liike, jossa Yhdysvaltojen joukot olivat vastustajaansa edellä liikuttaessa tiestöllä tai helikoptereilla. Viidakossa liikuttaessa amerikkalaisjoukot kuitenkin hävisivät vastustajilleen. Kokonaisuutena voidaan todeta, että kaikki määritellyt taktiset periaatteet toteutuivat Vietnamin sodassa, mutta joidenkin periaatteiden käytössä oli kehitettävää.</p>	
AVAINSANAT Yhdysvallat, maavoimat, merijalkaväki, taktiikka, Vietnam	

YHDYSVALTOJEN MAAVOIMIEN JA MERJALKAVÄEN TAKTISET PERIAATTEET VIETNAMIN SODASSA 1965-1973

1	JOHDANTO	1
1.1	Taustaa	1
1.2	Tutkimuksesta	3
1.3	Taktiset periaatteet	5
1.4	Tutkimuksen rakenne	8
2	MAAVOIMIEN TAISTELUOHJESÄÄNTÖ ENNEN VIETNAMIN SOTAA	9
2.1	Hyökkäys	9
2.2	Puolustus	12
2.3	Vastasissisodankäynti	17
3	MERIJALKAVÄEN TAISTELUOHJESÄÄNTÖ ENNEN VIETNAMIN SOTAA	21
3.1	Hyökkäys	21
3.2	Puolustus	23
3.3	Vastasissisodankäynti	25
4	MAAVOIMAT JA MERIJALKAVÄKI VIETNAMIN SODASSA	27
4.1	Taistelut Vietnamissa	27
4.2	Merijalkaväen erityispiirteet Vietnamin sodassa	32
4.3	Vietnamin sodassa kehitetyt taktiikat ja taistelutekniikat	35
4.4	Pohjois-Vietnamin armeija ja Vietkong	40
4.5	Taistelukuvaukset	41
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	45
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	56

YHDYSVALTOJEN MAAVOIMIEN JA MERIJALKAVÄEN TAKTISEET PERIAATTEET VIETNAMIN SODASSA 1965 - 1973

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Vietnamin sodan alkaessa Vietnam oli jaettu kahdeksi valtioksi 17. leveyspiirin kohdalta. Ho Tši Minhin johtamaa sosialistista Pohjois-Vietnamiä ja sen Etelä-Vietnamissa toimivaa Kansallista Vapautusrintamaa (NLF, *National Liberation Front*, tunnetaan myös nimellä *Vietkong* tai FNL, *Front National de Libération*) tukivat Neuvostoliitto ja Kiina. NLF oli sissiarmeija, joka oli muodostettu etelävietnamilaisista pohjoisen tukeman kansannousun aikana. Etelä-Vietnamissa oli vallassa jyrkästi kommunisminvastaista politiikkaa harjoittava Ngo Dinh Diem, jonka hallitusta Yhdysvallat tuki lähettäen aluksi materiaaliapua sekä tietotaitoa. Vuonna 1954 ranskalaisten kärsittyä tappion Dien Bien Phun taistelussa, Etelä-Vietnamissa oli 600 amerikkalaista sotilasneuvonantajaa, ja vuonna 1960 heitä oli jo 4 000. Yhdysvaltojen tuki Etelä-Vietnamille kasvoi, 1961 Yhdysvallat valtuutti sotilasneuvonantajansa taistelemaan kouluttamiensa joukkojen mukana ja 1962 Yhdysvaltojen ilmavoimat alkoivat ottaa osaa sotaan. Vuonna 1963 Vietnamissa oli yhteensä 15 000 sotilashenkilökuntaan kuuluvaa amerikkalaista.¹

Vuoden 1964 elokuussa Yhdysvaltojen laivaston hävittäjät *USS Maddox* ja *USS Turner Joy* raportoivat joutuneensa pohjoisvietnamilaisen torpedoveneen hyökkäyksen kohteeksi Tonkininlahdella (kartta liitteessä 1). Tonkininlahden tapahtumat ovat edelleen epäselviä, mutta niiden seurauksena Yhdysvallat alkoi osallistua voimakkaammin sotaan pommittamalla pohjoisvietnamilaisia torpedovenetukikohtia. Yhdysvallat laajensi pommitukset koskemaan koko

¹ Peltonen, Martti: Korean ja Vietnamin sotien vaikutukset ilma-aseen käyttöajatukseen ja käyttöön Yhdysvaltojen maavoimien sotatoimissa. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos Julkaisusarja 2, n:o 1, Gummerus, Saarijärvi 1996, s. 34-36, Nalty, Bernard C: The Vietnam War. The History of America's Conflict in Southeast Asia. Salamander Books Ltd, London 1996, s. 112-113.

Pohjois-Vietnamia (Operaatio *Rolling Thunder*) vuoden 1965 helmikuussa. Ainoastaan maan pääkaupunki Hanoi ei pommitettu. Pohjois-Vietnam tuki NLF:n joukkoja Laosin ja Kamputsean kautta ns. Ho Tši Minh-reittiä, ja pommitusten tavoitteena oli tuhota pohjoisvietnamlaisien huoltoyhteydet Kiinaan ja Etelä-Vietnamiin.² Ensimmäiset maataistelujoukot tulivat maahan vuonna 1965, ja joukkojen määrä Vietnamissa kasvoi tasaisesti. Vuoden 1965 lopussa amerikkalaisotilaita oli Vietnamissa noin 184 000, vuoden 1967 vaihteessa yli 385 000, ja vuoden 1969 alussa amerikkalaisia sotilaita oli maassa jo noin 540 000.³

Vietnamin sodan käännekohta oli Tet-hyökkäys vietnamlaisien uuden vuoden vastaanottojuhlan (*Tet*) päätteeksi 30. tammikuuta 1968. Yllättävässä hyökkäyksessä Pohjois-Vietnamin sotilaat ja NLF:n joukot hyökkäsivät 36:een maakuntien pääkaupunkiin. Vaikka amerikkalaiset ja etelävietnamlaiset yllätettiinkin, hyökkäys ei kuitenkaan nujertanut heitä ja vihollinen kärsi massiivisia tappioita. Hyökkäyksellä Etelä-Vietnamin pääkaupunkiin Saigoniin oli kuitenkin poliittisesti suuri merkitys. Länsimaiselle lehdistölle muodostui kuva Pohjois-Vietnamista sodan hallitsevana osapuolena. Tämä tuki eniten monien lehtimiesten jo valmiiksi sodanvastaisia mielipiteitä, ja ympäri maailmaa viestitettiin, että Yhdysvallat ei voi voittaa sotaa. Hyökkäyksen seurauksena alkoivat ensimmäiset rauhantunnustelut, joiden seurauksena Yhdysvallat lopetti Pohjois-Vietnamin pommitukset sodan jatkuessa muuten ennallaan.⁴

Vuonna 1969 Vietnamin sodan vastustus kasvoi Yhdysvalloissa voimakkaasti, jonka seurauksena presidentti Lyndon B. Johnson ei enää asettunut ehdolle Yhdysvaltojen presidentinvaaleissa ja Richard Nixon valittiin uudeksi presidentiksi. Nixonin politiikkana oli siirtää sodan käynnin vastuu etelävietnamlaisille ja kotiuttaa omia joukkoja sekä lopulta irrottaa Yhdysvallat sodasta kokonaan. Samana vuonna Yhdysvallat aloitti 14 kuukautta kestäneet pommitukset Kamputsean alueella olleita NLF:n huoltoreittejä vastaan saamatta kuitenkaan aikaan merkittäviä tuloksia. Pommitusten myötä sota laajeni myös Kamputseaan. Huolimatta vuonna 1970 alkaneista kotiutuksista Nixon uhkasi Pohjois-Vietnamia tuntuvilla sotatoimien lisäämisellä ellei hänen tavoitettaan, niin sanottua ”kunniallista rauhaa” saada aikaan. Tämän seurauksena Yhdysvallat siirsi vuonna 1971 lisää kalustoa, lähinnä ilmavoimien koneita, Vietnamiin, mutta ratkaisua ei saatu aikaan.⁵

²Peltonen, s. 34-36, Kohn, Childs, George; Dictionary of Wars. Facts on File Publications, New York, N.Y. 1999, s. 525, Hanyok, Robert J; Skunks, Bogies, Silent Hounds and the Flying Fish: The Gulf of Tonkin Mystery, 2-4 August 1964. Cryptologic Quarterly, 24. February 1998, s. 1, s. 12-19, s. 21-37.

³ Hay, Jr., John H.: Vietnam Studies. Tactical and Materiel Innovations. Department of the Army. Washington D.C. 1974, s. 175, Bruce, George: Dictionary of Wars. HarperCollins Manufacturing, Glasgow, Great Britain 1995, s. 260-262.

⁴Newark, Tim: Turning the Tide of War. Hamlyn, a division of Octopus Publishing Group Ltd., 2-4 Heron Quays, London 2001, suomennos (Gummerus kustannus 2002), s. 176-179, Peltonen, s. 34-36.

⁵Bruce, s. 260-262, Peltonen, s. 34-36.

Pohjois-Vietnamin pommitukset aloitettiin uudelleen vuonna 1972 ja nyt ne koskivat koko maata pääkaupunki Hanoi mukaan luettuna. Pohjois-Vietnam aloitti uuden suurhyökkäyksen huhtikuussa 1972 ja onnistui valtaamaan Quan Tri:n alueen 17. leveyspiirin eteläpuolelta. Yhdysvallat onnistui pysäyttämään hyökkäyksen voimakkaalla ilma-aseen käytöllä. Touko-kuussa 1972 Yhdysvaltojen maavoimien vahvuus oli enää 40 000 miestä.⁶

Rauhanneuvottelut aloitettiin tammikuussa 1973 ja sopimus sodan lopettamisesta ja rauhan palauttamisesta allekirjoitettiin 27.1.1973. Yhdysvallat vetäytyi sodasta, mutta vihamielisyydet Pohjois- ja Etelä-Vietnamin välillä jatkuivat sopimuksesta huolimatta. Etelä-Vietnamin joukot saivat amerikkalaisilta parhaan mahdollisen aseistuksen, mutta ilman Yhdysvaltojen armeijan joukkoja Etelä-Vietnamin hallitus pysyi pystyssä vain kaksi vuotta. NLF sai haltuunsa koko Etelä-Vietnamin ja huhtikuussa 1975 Pohjois-Vietnamin joukot saapuivat Saigoniin. Pohjois- ja Etelä Vietnam yhdistettiin yhdeksi Vietnamiksi ja koko maan pääkaupungiksi nousi Hanoi.⁷

Vietnamin sota oli Yhdysvaltojen toistaiseksi viimeinen sota asevelvollisista koostuvalla armeijalla. Jo sodan loppupuolella käynnistyivät asevoimissa suuret muutokset, joiden tavoitteena oli muokata Yhdysvaltojen asevoimista ammattiarmeija.⁸

1.2 Tutkimuksesta

Tutkimus käsittelee Vietnamin sotaa vuodesta 1965 vuoteen 1973, eli aikaa jolloin Yhdysvaltojen maajoukot taistelivat Vietnamissa. Tutkimus käsittelee vain maasodankäyntiä, mukaan luettuna helikopterikuljetteiset joukot, koska helikopterien käyttö hyvin keskeisessä asemassa Vietnamin sodassa. Lisäksi tutkimus käsittelee mairinnousuja, jotka eivät olleet kovin yleisiä Vietnamin sodassa, mutta olivat kuitenkin merijalkaväen erikoisalaa. Maasodankäynnin osalta tutkimuksessa ei käsitellä erikoisjoukkojen toimintaa, vaan keskitytään maavoimien ja merijalkaväen vastasisodankäyntiin. Tutkimus on rajattu koskemaan vain Vietnamissa toteutettuja operaatioita, vaikka Yhdysvaltojen armeijan erikoisjoukkojen toiminnasta Laosissa ja Kamputseassa onkin olemassa runsaasti viitteitä.

Johtuen täysin poikkeuksellisesta maastosta ja sissisotaa käyvästä vihollisesta, Yhdysvaltojen armeija joutui kehittämään soveltamaan vanhoja taktisia periaatteitaan ja kehittämään uusia,

⁶ Peltonen, s. 34-36.

⁷ Kohn, s. 525.

⁸ Williamson, Jr., Samuel R.: Quo Vadis: The Army After Vietnam. Army Magazine 9/1973.

vain Vietnamissa käytettyjä toimintatapoja. Tutkimusongelmana on selvittää, millaisia taktisia periaatteita Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki käyttivät Vietnamin sodassa. Tutkimusongelmaan pyritään vastaamaan seuraavilla kysymyksillä:

1. Miten maavoimat ja merijalkaväki toimivat Vietnamissa?
2. Kuinka maavoimien ja merijalkaväen ennen Vietnamin sotaa käyttämät taktiset periaatteet toteutuivat Vietnamissa.
3. Kuinka taktiset periaatteet kehittyivät sodan edetessä?

Taktiset periaatteet on määritelty luvussa 1.3.

Tutkimus on vertaileva kirjallisuustutkimus, joka perustuu hyvin laajan lähdemateriaalin analysointiin. Perustana on yhdysvaltalainen kirjallisuus, josta valtaosa on Vietnamin sotaan osallistuneiden komentajien kirjoittamia, joten niitä voi pitää varsin luotettavina. Toisaalta ulkopuolinen näkökulma sotatapahtumiin jää puuttumaan. Tutkimuksen lähteinä käytetyistä teoksista osa on kuitenkin kirjoitettu hyvin kriittisestä näkökulmasta, joten ne tuovat hieman toisenlaista näkökulmaa tutkimukseen.

Tutkimuksen kannalta keskeisimpiä yhdysvaltalaisia lähteitä on silloisen kenraaliluutnantti John Hay Jr.:n kirjoittama *Vietnam Studies. Tactical and Materiel Innovations*, joka keskittyy taktiikan kehittymisen ohella Vietnamissa käyttöön otettuihin välineisiin. Teos perustuu pääosin virallisiin lähteisiin, mutta mukana on myös julkaisemattomia lähteitä, kuten raportteja ja haastatteluita. Hayn ohella toinen keskeisiä lähteitä ovat majuri Robert A. Doughtyn tutkimus *The Evolution of US Army Tactical Doctrine, 1946-1976*, sekä Yhdysvaltojen Koreassa ja Vietnamissa sotineen, Army War Collegessa opettajanakin toimineen eversti Harry G. Summersin kirja *On Strategy – A Critical Analysis of the Vietnam War*, jossa käsitellään Vietnamin sotaa varsin kriittisesti Clausewitzin periaatteiden valossa.

Vietnamin sotaa edeltävien taktiikoiden ja taktisten periaatteiden määrittämiseen käytetty maavoimien taisteluohjesääntöä (*Field Manual*) *FM 100-5, Operations*, vuodelta 1962 sekä merijalkaväen taisteluohjesääntöjä (*Fleet Marine Force Manual*) *FMFM 6-1, Marine Division* ja *FMFM 6-3, Marine Infantry Battalion* vuodelta 1964.

Merijalkaväen taistelua Vietnamissa käsittelevistä teoksista on syytä mainita Jack Shulimsoinin ja Charles M. Johnsonin *U.S. Marines in Vietnam 1965. The Landing and the Buildup*, sekä Gary L. Telferin, Lane Rogersin ja Keith Fleming Jr.:n *U.S. Marines in Vietnam 1967, Fighting the North Vietnamese*. Teokset ovat Yhdysvaltojen merijalkaväen historiaosaston

julkaisemia ja perustuvat merijalkaväen historiakeskuksen arkistoihin. Teoksia on täydennetty sotaan osallistuneiden merijalkaväen sotilaiden kertomuksiin.

Taistelukuvauksissa pääpaino on taistelujen pääpiirteisen kulun ja siihen vaikuttaneiden tekijöiden kuvauksessa, ei niinkään taistelun yksityiskohtaisessa kuvauksessa. Taistelukuvausten tärkeimmät lähteet ovat Albert N. Garlandin *Infantry in Vietnam* ja John Hay Jr.:n *Vietnam Studies. Tactical and Materiel Innovations*.

Suomessa Vietnamin sotaa on luonnollisesti tutkittu vähemmän kuin Yhdysvalloissa, mutta sotaa on kuitenkin käsitelty useissa tutkimuksissa. Näistä merkittävimpiä ovat Risto Kolstelan *Clausewitz ja Yhdysvaltain sotataito*, Jari Leskisen *Taktisista voitoista strategiseen tappioon – Yhdysvalloissa käyty väittely Vietnamin sodan (1965 - 1975) strategiasta, taktiikasta ja opeuksista*, Pasi Kesselin toimittama *Kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota – Tutkimus Malaijan (1948 - 60), Vietnamin (1946 - 75) ja Algerian (1954 - 62) sodista*, sekä Juha Tenhusen diplomityö *Vietnamin sodan maasotatoimen tärkeimmät operatiivis-taktilliset kokemukset*. Kolstelan tutkimus käsittelee Vietnamin sotaa osin samojen periaatteiden kautta kuin tämä tutkimus, keskittyen kuitenkin sodankäyntiin enemmän strategisella tasolla. Myös Leskisen teos keskittyy enemmän strategiselle tasolle. Kesselin toimittama julkaisu puolestaan lähestyy Vietnamin sotaa sissi- ja vastasisissisodankäynnin näkökulmasta. Tenhusen tutkimus vuodelta 1973 keskittyy taktiselle tasolle, perehtyen myös Pohjois-Vietnamin armeijan ja *Vietkongin* taktiikkaan, mutta on Vietnamin sotaan nähden tuoreena tutkimuksena tehty verratien vajaan aineiston perusteella.

Tutkimuksessa on suomennettu vapaasti joitakin englanninkielisiä termejä, joilla ei ole suoraa suomennosta. Epäselvyyksien välttämiseksi alkuperäinen termi on mainittu suomennosten yhteydessä. Termillä vihollinen tutkimuksessa viitataan viholliseen Yhdysvaltojen näkökulmasta. Termillä Yhdysvaltojen armeija tarkoitetaan tässä tutkimuksessa maavoimien ja merijalkaväen maissa taistelleita joukkoja.

1.3 Taktiset periaatteet

Yhdysvaltain maavoimien ja merijalkaväen Vietnamin sotaa edeltävät ohjesäännöt eivät suoranaisesti tunne käsitettä taktiset periaatteet. Vuoden 1962 maavoimien taisteluohjesääntö määrittelee kuitenkin sodankäynnin periaatteet, jotka ”ovat olennaisia totuuksia jotka vaikuttavat ratkaisevasti sodan kulkuun. Niiden oikeanlainen käyttö on välttämätöntä johtamiselle ja

menestyksellisten sotilasoperaatioiden suorittamiselle.”⁹ Merijalkaväen taisteluohjesääntö vuodelta 1964 määrittelee sodankäynnin periaatteiden lisäksi hyökkäyksen ja puolustuksen periaatteet (*Fundamentals of Offensive/Defensive Action*). Sekä maavoimien että merijalkaväen taisteluohjesäännöistä löytyy useita yhteneväisyyksiä sodan periaatteiden sekä hyökkäyksen ja puolustuksen periaatteiden välillä.

Tutkimuksessa tarkastellaan molemmissa ohjesäännöissä esiintyviä keskeisimpiä periaatteita, joita voidaan luonnehtia myös taktisiksi periaatteiksi. Näitä periaatteita ovat:

- Tavoitteellisuus
- Hyökkäyksellisyys
- Painopisteen luominen
- Liike
- Yllätyksellisyys
- Joustavuus
- Yksinkertaisuus
- Maaston käyttö

Tavoitteellisuus (*Principle of the Objective*) edellytti, että kaikki sotilasoperaatiot tuli suunnata kohti selkeästi määriteltyä, ratkaisevaa ja saavutettavaa tavoitetta, lopullisena tavoitteena vihollisen ja tämän taistelutahdon tuhoaminen. Jokaisen sotilasoperaation tuli edesauttaa tämän tavoitteen saavuttamista. Tavoitteen saavuttamiseksi tuli noudattaa toista periaatetta, hyökkäyksellisyyttä (*Principle of the Offensive*). Hyökkäys oli välttämätöntä ratkaisun saamiseksi ja oman toiminnanvapauden säilyttämiseksi. Hyökkäämällä komentaja sai aloitteen itselleen, kykeni määräämään taistelujen rytmin ja suunnan, saattoi hyödyntää vihollisen heikkouksia ja nopeasti vaihtuvia tilanteita sekä kykeni vastaamaan odottamattomaan tilanteen kehittymiseen. Jopa puolustuksessa komentajan tuli etsiä mahdollisuutta aloitteen kaappaamiseen ja ratkaisun saavuttamiseen hyökkäyksen keinoin. Hyökkäyksen maksimaalinen käyttö oli olennainen osa merijalkaväen taistelua, myös puolustuksessa. Puolustajalla tuli olla aggressiivinen halu hyökätä, ja kaikkien joukkojen, komentaja mukaan lukien, oli oltava valmiita kaappaaman aloite hyökkäämällä.¹⁰

Liike (*Principle of Maneuver*) oli oleellinen osa taisteluvoimaa, joka edesauttoi menestyksen hyödyntämistä, säilytti toiminnanvapauden ja vähensi haavoittuvuutta. Taistelussa liikkeen

⁹ Field Manual 100-5, Operations, 19 February 1962. HQ Department of The Army (Washington D.C. 1962) s. 46.

¹⁰ Ibid., FMFM 6-1 1964 s. 99.

menestyksellinen käyttö edellytti joustavuutta organisaatiossa, huollossa sekä johtamisessa. Hyökkäyksen alettua tavoite tuli saavuttaa mahdollisimman nopeasti. Nopean toiminnan varmistamiseksi tuli komentajan käyttää kaikkea käytössä olevaa taktista liikkuvuutta. Tulenkäytön ylivoima tuli hankkia aikaisessa vaiheessa ja säilyttää koko hyökkäyksen ajan. Tulen vaikutusta tuli hyödyntää liikkeellä.¹¹

Painopisteen periaatteen mukaan (*Principle of Mass*) komentajan oli keskitettävä vihollista suurempi taisteluvoima ratkaisevaan paikkaan ratkaisevalla hetkellä. Hyökkäys edellytti yliverstaista taisteluvoimaa oikeaan aikaan oikeassa paikassa, jolloin liikkuvuuden lisääminen ja vihollisen liikkeen rajoittaminen olivat välttämättömiä. Luonnollista seurausta painopisteen periaatteelle oli joukkojen taloudellinen käyttö (*Principle of Economy of Force*). Se mahdollisti tehtävän toteuttamisen mahdollisimman pienillä resurssien käytöllä. Joukkojen taloudellinen käyttö oli pikemminkin taisteluvoiman jakamista siten, että painopisteessä oli käytettävissä riittävä määrä joukkoja.¹²

Yllätyksellisyys (*Principle of Surprise*) saattoi ratkaisevasti vaikuttaa taistelun kulkuun. Yllätyksen tuoman edun turvin lukumääräisesti heikompi vihollinen saattoi lyödä vahvemman. Yllätyksessä viholliseen iskettiin odottamattomalla tavalla silloin, kun vihollinen ei sitä osannut odottaa. Vihollisen täydellinen yllättäminen ei ollut välttämätöntä, kunhan vihollinen ei ehtinyt varautua yllätykseen riittävän ajoissa. Yllätystä edesauttaviin tekijöihin kuuluivat mm. nopeus, harhauttaminen, tehokas tiedustelu ja oman toiminnan salaaminen. Varsinkin hyökkäyksessä tuli pyrkiä aina yllätykseen. Yllätystä tehostettiin harhauttamisella.¹³

Suunnitelmien tuli olla joustavia ja mahdollistaa kaikkien mahdollisuuksien hyväksikäyttö hyökkäyksen aikana, mikä tarkoitti reservejä joukoissa ja tulivoimassa. Reservit tarjosivat komentajalle mahdollisuuden menestyksen hyödyntämiseen. Jatkuva paine heikkenevää vihollista kohtaan ei mahdollistanut tälle lepoa, täydennyksiä eikä aloitteen kaappaamista. Menestyksen hyväksikäytön epäonnistuminen johti yleensä hitaisiin, tuloksettomiin hyökkäyksiin joissa hyökkääjä kärsi suuret tappiot. Merijalkaväellä organisaation joustavuutta tuli hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti varautumalla nopeisiin muutoksiin painopisteen mukaan. Vaihto- ja vara-asemien valinta ja valmistelu, tulitukiaseiden keskitetty johtaminen ja monipuoliset siirtymismahdollisuudet kasvattivat kykyä joustavaan reagointiin.¹⁴

¹¹ FM 100-5 1962, s. 46-48, FMFM 6-1 1964, s. 65.

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

¹⁴ FMFM 6-1 1964, s. 65, s. 102.

Yksinkertaisuus (*Principle of Simplicity*) johti menestyksellisiin operaatioihin. Suoraviivaiset, yksinkertaiset suunnitelmat ja selkeät, yksinkertaiset käskyt ehkäisivät väärinymmärryksiä ja sekaannuksia.¹⁵

Maasto oli tärkeässä roolissa hyökkäyksessä, jos se tarjosi etua hyökkääjälle. Hyökkäyssuunnitelmat kohdistuivat usein ratkaisevien maastonkohtien hallintaan, jotka antoivat suojaa, mahdollistivat tähytyksen ja laajat tulialueet sekä lisäsivät liikkuvuutta ja helpottivat huoltoa. Maastonkohtien tuli olla hallittavissa ilman staattista miehitystä. Puolustuksessa maaston optimaalinen hyväksikäyttö salli puolustajan käyttää joukkojaan ja aseitaan mahdollisimman tehokkaasti sekä pienenä vihollisen asevaikutusta. Vaikka hallitsevan maaston tuli olla puolustajan hallussa, ei sen tarvinnut olla välttämättä olla miehitetty. Ratkaisevan maastonkohdan hallinta saatettiin saavuttaa viereisten maastonkohtien hallinnalla tai käytettävän ajan niin salliessa miehittämällä ratkaiseva maastonkohta vasta viime hetkellä.¹⁶

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus jakautuu kolmeen pääosaan. Alussa tarkastellaan teoreettista pohjaa luvuissa kaksi maavoimien ja luvussa kolme merijalkaväen taisteluohjesääntöjen pohjalta hyökkäyksen, puolustuksen ja vastasisissodankäynnin näkökulmasta.

Teoriapohjan selvittämisen jälkeen tarkastelun alla ovat Vietnamin sodan tapahtumat. Vietnamin sodan tapahtumat on jaettu kolmeen alalukuun. Ensimmäisessä alaluvussa, joka koskee sekä maavoimia että merijalkaväkeä, keskitytään yleisesti sodankäyntiin Vietnamissa. Luvussa ei kuitenkaan käydä läpi sotatapahtumia vaan pikemminkin pyritään kuvaamaan, kuinka Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki taistelivat Vietnamissa. Toinen alaluku käsittelee merijalkaväen erityispiirteitä Vietnamin sodassa, ja kolmas alaluku Yhdysvaltojen armeijan Vietnamin sodassa käyttämiä uusia, Vietnamin sodalle ominaisia taktiikoita ja taisteluteknikoita. Neljännessä alaluvussa käsitellään vihollista, sen organisaatiota ja taktiikkaa. Tarkastelulla pyritään antamaan kuva siitä, millaista vihollista vastaan Yhdysvaltojen armeija Vietnamissa taisteli. Viidennessä ja viimeisessä alaluvussa kuvataan taktiikoiden ja taisteluteknikoiden käytännön toteutusta taistelukuvausten kautta.

Tutkimuksen viimeisessä, viidennessä luvussa kootaan yhteen tutkimuksen tärkeimmät havainnot ja esitellään tutkimuksen johtopäätökset.

¹⁵ FM 100-5 1962, s. 48.

¹⁶ FMFM 6-1 1964, s. 65, s. 99.

2 MAAVOIMIEN TAISTELUOHJESÄÄNTÖ ENNEN VIETNAMIN SOTAA

Yhdysvaltojen maavoimien viimeinen taisteluohjesääntö ennen Vietnamin sotaa on vuodelta 1962. Ohjesääntö oli virallinen ohje siitä, kuinka Yhdysvaltojen armeijan tuli sotia, ja määrittä osaltaan Yhdysvaltojen armeijan silloisen doktriinin. Ohjesääntö oli tarkoitettu ohjaamaan sotatoimien suunnittelua ja toteuttamista.

2.1 Hyökkäys

Aika ja paikka vaikuttivat hyökkäyksen suunnitteluun, niiden perusteella tehtiin päätös hyökkäyksestä siten, että menestymisen todennäköisyys oli kaikkein suurin. Ratkaisuihin tuli pyrkiä voimakkailla, liikettä hyväksi käyttävillä joukoilla. Hyökkäyksen tavoitteena oli yleensä jokin tärkeä maastonkohta, mutta myös vihollisjoukko tai sen osa saattoi olla hyökkäyksen tavoitteena, johon pyrittiin joko vihollisen läpi, yli tai ympäri. Tässä käytettiin hyväksi taktista liikkuvuutta niin maassa kuin ilmassa, pyrkimyksenä mahdollisimman nopea hyökkäyksen toteutus.¹⁷

Hyökkäyksen yleisiä periaatteita olivat tulen ja liikkeen tehokas käyttö etenemiseen. Hyökkäyksen tuli olla joustava sarja nopeita etenemisiä ja rynnäköitä, jotka toteutettiin suurella tarkkuudella päämäärän saavuttamiseksi. Hyökkäyksellä tuli olla painopiste, jota siirrettiin menestyksen mukaan. Ylemmät johtoportaat oli koko ajan pidettävä tietoisena tilanteesta ja sen kehittymisestä, sekä toimitettava niille uutta tiedustelutietoa sitä mukaa kun sitä saatiin. Hyökkääjä pyrki pitämään aloitteen koko ajan itsellään säilyttämällä taistelusketun viholliseen ja näin estäen vihollisen puolustuksen uudelleen järjestely.¹⁸

Hyökkäyssodankäynti oli nopeaa, ja juuri aloitteen menettämisen uhan takia taukojen määrä pyrittiin mahdollisimman pienenä. Näin pyrittiin ehkäisemään myös vihollisen tiedustelu hyökkävää joukkoa kohtaan. Vihollisen mahdollisiin vastahyökkäyksiinkin oli varauduttava ilman aloitteen menettämistä. Hyökkäystä pyrittiin jatkamaan viipymättä eteenpäin ottamalla uusia joukkoja taisteluun edellisten jäädessä huoltamaan itseään. Tämä vaati johtajilta jatkuvaa eteenpäin suunnittelua.¹⁹

Vuoden 1962 taisteluohjesääntö sisältää neljä eri *taisteluliikettä*, joita voi luonnehtia perustaistelumenetelmiksi. Näitä ovat koukkaus (*envelopment*), saarroitus (*turning movement*),

¹⁷ FM 100-5 1962, s. 63-64.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ FM 100-5 1962, s. 68-70.

sisäänmurto (*penetration*) ja rintamahyökkäys (*frontal attack*). Ohjesäännön mukaan näitä käytettiin yleensä yhdistelminä, jotka sisälsivät useita eri liikkeitä.²⁰

Koukkauksen tavoitteena oli ottaa haltuun jokin tärkeä kohde vihollisen selustassa ja siten katkaista vihollisen pakotie ja saattaa vihollinen alttiiksi tuhoutumiselle senhetkisissä asemissaan. Toisena tavoitteena oli vihollisen sitominen kahden suunnan taisteluun. Koukkausta käytettiin myös harhautuskeinona salaamaan päähyökkäyksen suunta. Koukkaamisen onnistumista pidettiin todennäköisempänä joukon hyvän liikkeen ja yllätyksen ansiosta. Koukkausta pyrittiin käyttämään sisäänmurron tai rintamahyökkäyksen kanssa aiheuttamaan sekaannusta vihollisen ryhmyksessä. Myös kaksoissaarrostus oli mahdollinen, tosin tällöin hyökkääjän oli omattava ylivoimainen taisteluvoima ja liikkuvuus. Myös joukkojen tarkka koordinointi ja hyökkäyksen ajoitus olivat avainasemassa.²¹

Saarrostuksessa hyökkääjän pyrkimyksenä oli vihollisen kiertäminen ja määrätyn kohteen haltuunotto syvällä vihollisen selustassa, tavoitteena pakottaa vihollinen jättämään asemansa. Liikkeettä saatettiin käyttää myös vihollisen päävoiman huomion kiinnittämiseen. Saarrostusliikkeellä hyökkääjä sai aloitteen itselleen ja sai valita taistelujen ajan ja paikan. Koska saarrostava joukko ajautui väkisin kauas omasta huollosta, oli sen oltava riittävän liikkuva ja vahva kyetäkseen toimimaan itsenäisesti. Tärkeitä tekijöitä saarrostuksen onnistumisen kannalta olivat saarrostavan joukon vastustajaan nähden ylivoimainen liikkuvuus, sekä oman toiminnan salaaminen ja vihollisen harhauttaminen.²²

Sisäänmurrossa suuri taisteluvoima keskitettiin kapealle alueelle, missä suoritettiin läpimurtohyökkäys vihollisen pääpuolustusasemasta voimakkaan tulivalmistelun ja tulituen avulla. Tällä murrolla pyrittiin jakamaan vihollinen pienempiin osiin ja tuhoamaan pienissä osissa. Murron jälkeen lisäjoukot laajentaisivat murtoaukkoa ja ottaisivat haltuun tärkeitä kohteita vihollisen selustassa. Mikäli joukkoja oli riittävästi, voitiin pyrkiä useisiin murtokohtiin, kuitenkin siten että menestystä tuettiin ja syntynyttä murtoa alettiin laajentaa.²³

Rintamahyökkäystä ei suositeltu käytettäväksi yksinään, sillä yleensä se yhdistettiin muihin taisteluliikkeisiin. Rintamahyökkäystä käytettiin vain heikompaa vihollista vastaan.²⁴

²⁰ FM 100-5 1962, s. 64-65.

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

Ohjesäännössä mainittiin taistelumenetelmänä myös soluttautuminen (*infiltration*). Soluttautuminen tapahtui siten, että yksittäisiä taistelijoita tai pieniä ryhmiä liikkui eri reittejä sovitulle kokoontumispaikalle syvällä vihollisen selustassa välttämällä viholliskosketusta. Näin saatiin kohtuullisen suuri joukko vihollisen selustaan ja saatiin yllätyksen tarjoama etu. Pimeätaistelusta todettiin varsin yleisesti, että sen suorittaminen vaatii joukolta hyvää koulutusta, hyvää valmistelua ja suunnittelua sekä kohteiden tarkkaa valintaa. Pimeähyökkäyksen etuina olivat yllätys sekä hämmennys vihollisen keskuudessa.²⁵

Hyökkäyksen perusrakenne vaihteli tilanteen mukaan. Hyökkäyksellä oli kaksi perusrakennetta, toisessa tilanteessa vihollisesta ei ollut tarkkaa tietoa ja toisessa vihollisen sijainti tiedettiin. Mikäli vihollisesta ei ollut tarkkaa tietoa, hyökkäys eteni kosketukseen (*advance to contact*), jota seurasi kohtaamistaistelu (*meeting engagement*) sekä väkivaltainen tiedustelu (*reconnaissance in force*). Jos vihollisen sijainti oli tiedossa, tehtiin sitä vastaan harkittu, suunniteltu ja hyvin koordinoitu hyökkäys. Ennen hyökkäystä tiedusteltiin vihollisen ryhmitys mahdollisimman tarkasti, valittiin tärkeimmät kohteet ja niiden perusteella tehtiin tarkka tilanteenarviointi jonka pohjalta päätettiin hyökkäyksen yksityiskohdat.²⁶

Eteneminen kosketukseen oli hyvin yleistä liikkuvassa sodankäynnissä. Edettäessä vihollisuhan alla joukko oli koko ajan taisteluvalmiina, jotta saataisiin paras hyöty kohtaamisen sekavista alkuhetkistä. Heti viholliskontaktin jälkeen hyökkääjän tuli olla erittäin aggressiivinen ja nopea, jotta vihollisella olisi mahdollisimman vähän aikaa reagoida tilanteeseen. Normaalisti joukko eteni kosketukseen useissa osissa: Ensimmäisenä suojaavat osat, näiden perässä pääosat ja viimeisenä sivusta- ja takavarmistukset. Suojaavat osat etenivät kaukana pääosien edellä, toimittivat pääosille jatkuvaa tietoa mahdollisesta vihollisesta ja mahdollistivat pääosien kitkattoman etenemisen. Pataljoonaa korkeammilla tasoilla suojaavien osien tehtäviin saattoi kuulua esimerkiksi vihollisen vastarintapesäkkeiden tuhoaminen, kriittisten maastonkohtien haltuunotto tai vihollisen saartaminen. Edettäessä mahdolliseen viholliskosketukseen joukkojen liikkuvuus ja taktinen joustavuus sekä kaikki tiedustelutieto vihollisesta olivat hyvin tärkeitä. Etenemisen aikana kaikki osat suojasivat oman toimintansa, ja koko osastolla oli vielä erikseen sivusta- ja selustasuojaus. Kosketukseen edettäessä tuli käyttää hyväksi huonoa näkyvyyttä, kuten pimeää tai huonoa säätä yllätyksen lisäämiseksi.²⁷

Väkivaltaisen tiedustelun tarkoitus oli selvittää vihollisen sijainti, ryhmitys sekä mahdolliset heikkoudet ja vahvuudet. Väkivaltaisessa tiedustelussa hyökkääjän liikkuvuus oli avain-

²⁵ FM 100-5 1962, s. 65-66.

²⁶ FM 100-5 1962, s. 63-64.

²⁷ FM 100-5 1962, s. 70-71.

asemassa. Joukon johtajan oli varauduttava käyttämään tilanne hyväkseen, mikäli väkivaltainen tiedustelu saavuttaisi yllättävää menestystä.²⁸

Menestyksen häikäilemätön hyödyntäminen (*exploitation*) oli jatkuvaa, liikkuvaa sodankäyntiä, jonka tavoitteena oli estää vihollisen puolustuksen organisointi ja hallittu vetäytyminen tapahtuneen murren jälkeen, ja tällä tavoin aiheuttaa sekasortoa ja hämmennystä vihollisen keskuudessa muun muassa katkomalla ja häiritsemällä yhteyksiä. Sitä käytettiin yleensä painopistesuunnassa ja silloin, kun vihollinen ei selvästikään enää pystynyt pitämään asemiaan. Viholliseen kohdistettiin jatkuva painostus laajalla rintamalla, reservissä olivat vain välttämättömät osat. Koska hyökkäävät joukot ja johtajat olivat usein hyökkäyksen tässä vaiheessa väsyneitä, vaadittiin johtajilta aggressiivista ja vaativaa johtamista. Menestyksen hyödyntämiselle oli tunnusomaista rohkeus, tulivoiman nopea käyttö, häikäilemätön taisteluun sitoutumattomien joukkojen käyttö sekä nopea eteneminen tavoitteeseen mahdollisimman suurella joukolla.²⁹

Takaa-ajo (*pursuit*) oli nimensä mukaisesti hyökkäysliike, jonka tavoitteena oli tuhota pakeneva vihollinen. Vihollinen pidettiin jatkuvan painostuksen alla, tavoitteena vihollisen aloitekyvyn menettäminen. Takaa-ajon yhteydessä voitiin tehdä koukkauksia tai jopa kaksipuolisia saarroksia maaston ja tilanteen mukaan. Koska takaa-ajo vei hyökkäävät joukot ja heidän kalustonsa ääri rajoille, oli takaa-ajon jälkeinen huolto suunniteltava tarkasti.³⁰

2.2 Puolustus

Puolustaja pyrki sieppaamaan aloitteen hyökkääjältä ja pitämään sen itsellään valitsemalla taistelualueen sekä pakottamalla hyökkääjän taistelemaan puolustajan taistelusuunnitelman mukaisesti. Hyökkääjän heikkouksia ja virheitä käytettiin häikäilemättä hyväksi. Puolustukseen saatettiin joutua epäonnistuneen hyökkäyksen seurauksena, mutta näin voitiin myös hämmäntää vihollista.³¹

Puolustuksessa oli tärkeää hyökkäävä asennoituminen vihollisen tuhoamiseksi. Psykologisella valmistautumisella ja vahvalla johtajuudella pyrittiin luomaan taistelijoihin korkea moraalii,

²⁸ FM 100-5 1962, s. 71-72.

²⁹ FM 100-5 1962, s. 72-73.

³⁰ FM 100-5 1962, s. 73.

³¹ FM 100-5 1962, s. 74.

valppaus ja aggressiivinen asenne vihollista kohtaan. Joukot oli saatava ymmärtämään tehokkaan puolustuksen tuomat mahdollisuudet vihollisen tuhoamiseksi.³²

Puolustamista vihamielisessä ympäristössä pidettiin erityisen vaikeana. Kaikkia etuja hyökkääjään nähden oli käytettävä tehokkaasti. Puolustajan oli improvisoitava ja otettava suurempia riskejä sekä käytettävä reservejään säästeliäästi. Joukon johtajalta vaadittiin suurta johtajuutta ja taktista taitoa toimittaessa vihamielisessä ympäristössä.³³

Puolustusta pidettiin yleensä tehokkaimpana, kun alijohtajilla oli riittävä toiminnanvapaus. Kuitenkin puolustuksessa oli toiminnan rajoituksia, joita hyökkäyksessä ei ollut, jotta saatiin aikaan tehokas, organisoitu puolustus. Näin voimavarat käytettiin mahdollisimman tehokkaasti ja taattiin riittävät reservit. Parhaan mahdollisen tuloksen takaamiseksi puolustuksessa oli tehtävä tarkka tilanteenarvio ja päätös tehtävän, maaston, pidettävän maastonkohdan, oman vastuualueen syvyyden, vihollisen sekä molempien osapuolten ilma-aseen perusteella.³⁴

Vuoden 1962 taisteluohjesääntö määrittäi puolustukselle kaksi erilaista muotoa. Liikkuva puolustus (*mobile defence*) oli käyttökelpoinen liikkuvassa sodankäynnissä sekä tilanteissa, joissa suhteellisen pienellä joukolla oli suuri vastuualue. Liikkuvassa puolustuksessa edessä oli pienempi joukko, jonka tehtävänä oli ottaa vihollisen hyökkäys vastaan ja ohjata hyökkääjää haluttuun maastoon. Lisäksi etujoukon tarkoituksena oli häiritä ja kuluttaa vihollista sekä aiheuttaa epäjärjestystä hyökkäävän vihollisen keskuudessa. Kun vihollinen oli taisteluissa edessä olevien puolustajan joukkojen kanssa tai hyökkääjä oli saatu ohjattua haluttuun maastoon, pääosat puolustajan voimista, jotka olivat olleet taaempana, hyökkäsivät vihollisen kimppuun tavoitteena tämän tuhoaminen. Käytännössä edessä olevilla osilla oli tehtävänä viivyttää vihollista, kun taas taaempana olleen pääjoukon tehtävänä oli hyökätä.³⁵

Liikkuva puolustus tarjosi puolustajalle mahdollisuuden hyökkäävän vihollisen tuhoamiseen ja aloitteen kaappaamiseen. Liikkuvan puolustuksen peruseriaatteita olivat alajohtoportaiden toiminnanvapaus ja valmiiden, kaavamaisten ratkaisujen välttäminen. Vaatimuksena liikkuvan puolustuksen onnistumiseksi puolustajalla oli oltava hyökkääjään verrattuna vähintään yhtä hyvä, mielellään ylivoimainen liikkuvuus.³⁶

³² FM 100-5 1962, s. 74-75.

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid.

Aluepuolustus (*area defence*) perustui maastonkohtien hallussapitoon. Puolustus oli paikoillaan, tavoitteena oli hyökkäävän vihollisen pysäyttäminen ja torjuminen. Pidettävässä maastonkohdassa ei välttämättä ollut joukkoja. Etulinjassa oli oltava riittävästi joukkoja tarvittavan taisteluvoiman kehittämiseksi ja puolustettavan alueen hallitsemiseksi, normaalisti joukkoja oli etulinjassa enemmän kuin reservissä. Reservien tehtävänä oli vihollisen pysäyttäminen ja tuhoaminen, mahdollisten läpimurtojen pysäyttäminen tai etulinjassa olleiden joukkojen vahventaminen. Ominaista alueelliselle puolustukselle oli luonnollisten maastoesteiden hyväksikäyttö sekä pimeähyökkäysten ja soluttautumisen mahdollisuuksien minimoiminen. Pyrkimyksenä oli pakottaa hyökkääjä käyttämään suurta voimaa läpimurtoon tähtäävään hyökkäykseen.³⁷

Liikkuva puolustus ja alueellinen puolustus olivat puolustusmallien ääripäät. Yleensä näitä malleja tuli soveltaa tehtävän, tilanteen, vihollisen ja maaston mukaan. Suuremmilla joukoilla oli mahdollista käyttää molempia tapoja yhtä aikaa siten, että edessä käytettiin liikkuvaa puolustusta, ja takana oli vielä aluepuolustuksessa olevia joukkoja.³⁸

Puolustustaistelun taktisia liikkeitä olivat ennaltaehkäisevä hyökkäys (*spoiling attack*), vastahyökkäys (*counterattack*), vastaoffensiivi (*counteroffensive*) ja viivytyksellinen toiminta (*delaying action*). Hyökkäyksellisyys oli tärkeää kaikissa puolustuksen muodoissa, erityisesti liikkuvassa puolustuksessa. Asevaikutusta pyrittiin käyttämään häikäilemättä hyväksi ja sisäänmurron tehnyt vihollinen pyrittiin tuhoamaan. Hyökkääjän kimppuun pyrittiin iskemään silloin, kun tämä oli siihen valmistautumaton. Hyökkäyksillä tuettiin myös omia irtautuvia joukkoja. Viivytyksen tarkoitus oli taistellen siirtää oma joukko taaempiin asemiin joko puolustamaan tai vaihtoehtoisesti hyökkäämään sieltä vihollisen kimppuun.³⁹

Ennaltaehkäisevässä hyökkäyksessä puolustaja hyökkäsi vihollisen kimppuun puolustusalueensa ulkopuolella, tavoitteena vihollisen osien tuhoaminen, hyökkäykseen valmistautuvien vihollisjoukkojen sekoittaminen tai itselle edullisen hyökkäysmaaston haltuunotto. Tavoitteena saattoi olla myös estää vihollisen mahdollisuudet tähyttää ja valvoa puolustajan aluetta.⁴⁰

Puolustusalue koostui kolmesta eri vyöhykkeestä, etualueesta (*security zone*), etulinjasta (*forward defence area*) ja reserveistä (*reserve*). Joukot oli ryhmitetty näille alueille taistelu-

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ FM 100-5 1962, s. 76.

⁴⁰ FM 100-5 1962, s. 77.

suunnitelman mukaisesti. Joukkojen käyttö ja liikkeet oli suunniteltu tarkasti, jotta taistelusuunnitelma olisi mahdollisimman täydellinen ja toimiva.⁴¹

Etualueen joukot toimittivat tiedustelutietoa hyökkääjästä, suojasivat omia joukkoja vihollisen tiedustelulta ja pyrkivät harhauttamaan hyökkääjää. Etualueella olevien joukkojen tehtävänä oli lisäksi viivyttää ja kuluttaa hyökkäävää vihollista. Osa joukoista saattoi jäädä etenevän vihollisen selustaan suorittamaan tiedustelua ja tarkkailemaan vihollista. Etualueen joukoille tyypillistä oli tulivoimaisuus, hyvä liikkuvuus ja toimivat, varmennetut yhteydet.⁴²

Etulinjan rakenne riippui puolustustavasta. Aluepuolustuksessa, joka perustui maastonkohtien pitämiseen, päävoimat ryhmitettiin puolustukseen. Jos oli todettu, että puolustus ei pystyisi täysin torjumaan vihollisen hyökkäystä, reservejä tuli varata riittävästi ja niitä tuli käyttää tehokkaasti. Liikkuvassa puolustuksessa, jossa puolustaja ei ollut yhtä vahva kuin aluepuolustuksessa, puolustajan tavoitteena oli saada hyökkääjä levittäytymään. Tähän puolustaja tarvitsi pitkän kantaman tulitukea ja liikkuvuutta, jonka oli oltava vähintään yhtä hyvä kuin hyökkääjällä, mieluummin parempi.⁴³

Reservien käyttö oli puolustajan pääasiallinen keino aloitteen sieppaamiseksi takaisin itselle. Suhteellisen suurten reservien varaaminen suhteessa muihin puolustusvyöhykkeisiin mahdollisti hyökkäystoimenpiteet niin omassa syvyydessä kuin myös oman etulinjan etupuolella. Liikkuvassa puolustuksessa reservi oli suurin ja ratkaisevin osa, sillä vaikka kyse olikin puolustuksesta, sen päätehtävänä oli lyödä vihollinen hyökkäystaistelussa. Reservissä tuli olla sekä tulitukiosia että iskeviä osia. Reservi tarjosi puolustajalle joustoa reagoida hyökkääjän toimenpiteisiin. Sen tehtävänä saattoi olla esimerkiksi vihollisen painostuksen alla olevien etulinjan joukkojen täydentäminen, määrätyn kohteen valtaaminen, tärkeiden maastonkohtien varmistaminen, irtaantuvien joukkojen tukeminen ja suojaaminen, edessä olevien kuluneiden joukkojen korvaaminen, sivustojen vahventaminen ja levittäminen, vastasissitoiminta, soluttautuminen tai ilmakuljetteiset operaatiot.⁴⁴

Puolustuksen suunnittelussa oli otettava huomioon annettu tehtävä, maasto ja pidettävä maastonkohta, omat ja vihollisen liikkumismahdollisuudet, oman puolustusalueen syvyys, vihollinen, ilma-aseen käyttö sekä ylemmän johtoportaan tuki ja reservit. Puolustajan käytössä olleita välineitä olivat puolustukseen ryhmitettävät joukot, käytettävät tulitukiosat (mukaan lukien

⁴¹ FM 100-5 1962, s. 77.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ FM 100-5 1962, s. 77-78.

epäsuora tuli) sekä taistelusuunnitelman mukaisesti alueella toimivat muut joukot. Kaikkien edellä mainittujen toiminta oli riippuvaista keskenään, ja puolustajan tehtävänä oli käytössä olevien elementtien yhdistäminen oikealla tavalla tehtävän täyttämiseksi ja parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Tässä suunnittelussa puolustajan oli vielä otettava huomioon maaston luonnollinen estearvo, jota voitiin kohottaa erilaisilla esteillä ja tulen ja liikkeen yksityiskohtaisella suunnittelulla. Lisäksi oli tehtävä maastoanalyysi, jossa puolustaja arvioi mahdolliset vihollisen käyttämät hyökkäysreitit sekä maastoesteet, jotka vaikeuttivat vihollisen liikettä tai estivät sen kokonaan.⁴⁵

Tulitukiaseiden, erityisesti epäsuoran tulen, tarkoituksena oli puolustuksessa vihollisen tuhoaminen tai omien liikkuvien osien tukeminen. Hyökkäävään viholliseen vaikuttaminen aloitettiin yleensä aikaisessa vaiheessa, mutta tulenavausta saatettiin pitkittää yllätys- ja shokki-vaikutuksen luomiseksi. Päätöksen siitä, milloin viholliseen vaikuttaminen aloitettiin, teki puolustuksesta vastuussa oleva johtaja. Tämä päätös oli kriittinen, ja se oli otettava huomioon joustavuutena taistelusuunnitelmassa. Epäsuoraa tulta ja muita tukiaseita tuli käyttää vihollista vastaan kaikkialle, niin taisteluosia kuin vihollisen komento- ja huolto-osia sekä epäsuoran tulen osiakin vastaan.⁴⁶

Tehokas tiedustelu oli puolustajan kannalta tärkeässä asemassa. Vaikka tiedustelu puolustuksessa oli vaikeaa, koska yleensä aloite oli hyökkääjällä ja puolustajalla oli paikallinen alivoima niin taistelu- kuin tiedusteluvoiman osalta, puolustajan tuli käyttää hyväkseen kaikkia tiedustelun keinoja hyökkäävää vihollista vastaan. Tässä hänellä oli apunaan puolustettavan alueen tuntemus sekä kohonnut alttius havaita liikkuva vihollinen. Puolustajan tulikin keskittyä vihollisen todennäköisimpiin kokoontumisalueisiin ja muihin viholliselle edullisiin alueisiin.⁴⁷

Vastahyökkäys oli puolustuksen peruselementti, jonka tarkoitus riippui puolustustavasta. Vastahyökkäykset todennäköisimpiin suuntiin tuli ottaa huomioon jo taistelusuunnitelmaa tehtäessä. Aluepuolustuksessa vastahyökkäyksillä pyrittiin läpimurtojen torjuntaan ja sitä kautta tietyn alueen hallinnan palauttamiseen. Liikkuvassa puolustuksessa vastahyökkäys oli ratkaiseva elementti, jolla puolustajan tehtävä saatettiin päätökseen. Tavoitteena oli vihollisen tuhoaminen ja aloitteen kaappaaminen takaisin itselle. Vaikka vastahyökkäykset saatettiinkin joskus suorittaa pelkän epäsuoran tulen turvin, päästiin parhaaseen vaikutukseen kuitenkin

⁴⁵ FM 100-5 1962, s. 78.

⁴⁶ FM 100-5 1962, s. 78-79.

⁴⁷ FM 100-5 1962, s. 79.

oman tulen ja liikkeen tehokkaalla yhteiskäytöllä. Yleisesti hyökkäyksen periaatteet olivat toimivia myös vastahyökkäyksissä.⁴⁸

Yhdessä muun puolustukseen liittyvän suunnittelun kanssa tuli tehdä myös suunnitelma käytettävistä esteistä. Suunnitelmassa oli mietittävä alueella olevien luonnollisten maastoesteiden käyttö sekä niiden estearvon lisääminen. Esteet pyrittiin rakentamaan ja valitsemaan siten, että niitä pystyttiin tähyttämään ja niihin voitiin käyttää tehokkaasti omaa tulta. Näin esteet olivat entistäkin tehokkaampia estämään ja hidastamaan hyökkääjän liikettä. Suunnitelmasta tuli ilmetä esteiden sijainti, rakennusvastuu sekä rakennusjärjestys. Esteitä suunniteltaessa oli otettava huomioon omien joukkojen, esimerkiksi reservien, liikkuminen taistelukentällä, sekä oman panssarintorjunnan ja epäsuoran tulen järjestelyt. Myös vastahyökkäysten toteuttaminen oli otettava huomioon puolustuksen estesuunnitelmaa laadittaessa.⁴⁹

Panssarintorjunta tuli suunnitella koko puolustusalueelle, oma selusta mukaan lukien. Torjunnan painopiste oli sijoitettava todennäköisimpien panssarien hyökkäysurien ja -reittien suuntaan. Vihollisen panssarivaunujen tuhoaminen oli tehokkainta niiden kokoontumisalueilla, joten aikaiset havainnot panssareista olivat tärkeitä. Varoitusjärjestelmät panssarien varalle tuli järjestää siten, että vaunuihin pystyttiin vaikuttamaan mahdollisimman useilla panssarintorjunta-aseilla. Maastossa olleita luonnollisia esteitä sekä panssarimiinoitteita käytettiin ohjaamaan vihollisen panssarivaunut omien panssarintorjunta-aseiden vaikutusalueelle. Panssarireiden torjuntaan käytettiin niin panssarintorjunta-aseita ja panssarimiinoja kuin myös omia panssarivaunuja ja tykistöä. Tykistön käytön tarkoituksena oli hyökkääjän panssarivaunuehistöjen tuhoaminen ja panssarivaunujen ja niiden kanssa hyökkävään jalkaväen erottaminen toisistaan.⁵⁰

2.3 Vastasissisodankäynti

Vuoden 1962 taisteluohjesääntö ei varsinaisesti tunne käsitettä vastasissisodankäynti. Ohjesäännössä kuitenkin ohjeistetaan taistelu epätavanomaisia joukkoja vastaan (*Irregular Forces*). Termillä epätavanomainen (*Irregular*) viitataan ohjesäännössä varsin laajassa merkityksessä kaikkeen tavallisesta sodankäynnistä poikkeavaan toimintaan, sisältäen sissit, kapinalliset, kumouksellisen toiminnan, vastarinnan, terroristit ja vastaavanlaiset organisaatiot, henkilöt ja menetelmät.⁵¹

⁴⁸ FM 100-5 1962, s. 79.

⁴⁹ FM 100-5 1962, s. 80.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ FM 100-5 1962, s. 136-137.

Vastasissisodankäynti oli luonteeltaan hyökkäyksellistä. Siksi tavallisten joukkojen tuli hankkia aloite alusta lähtien ja säilyttää se koko operaation toteutuksen ajan. Vastasissisodankäynnin operaatioita saatettiin tarvita tilanteissa, joissa sissit olivat ainoa vihollinen tai uhkasivat joukkojen selustaa. Molemmissa tilanteissa operaatiot sissejä vastaan olivat samanlaisia. Sissisodankäynti koettiin usein suuremmaksi uhaksi kuin avoimesti taisteleva vihollinen.⁵²

Vastasissisodankäynnin aloittavan joukon tuli olla riittävän vahva tehtävän täyttämiseksi, koska riittämättömällä panostuksella sissien vahvuus saattoi kasvaa ja siten vaatia myöhemmin moninkertaisen panostuksen vastasissisodankäyntiin. Kansainvälisten lakien puitteissa tuli käyttää mahdollisimman paljon paikallisia joukkoja kaikkeen toimintaan, mihin ne vain soveltuivat. Tällaisia tehtäviä olivat taisteluoperaatiot, siviiliväestön ja kriittisten kohteiden suojaaminen, tiedustelu- ja vastatiedustelutehtävät sekä rakennus ja korjaustoimenpiteet tuhoutuneilla alueilla. Lisäksi paikallisia tuli käyttää oppaina ja tulkkeina. Tuki siviiliväestö sissejä halukkaasti tai pakotettuna, sissien toiminta vaikeutui kun he eivät kyenneet tukeutumaan paikalliseen väestöön. Myös ulkopuolinen tuki tehosti sissien toimintaa. Niinpä vastasissisodankäynnin operaatioissa tuli varautua eristämään sissit tukevista osista.⁵³

Vastasissisodankäynnissä merkittävimmät yksiköt oli organisoitu yleensä useisiin, erikokoisiin osastoihin, joilla oli keskitetty johto ja jotka kykenivät osin itsenäiseen toimintaan ilman ylemmän johtoportaan huoltoa. Osastojen koko riippui ennustetusta sissien aktiivisuudesta alueella, koon vaihdeltaessa ryhmästä aina prikaatiin. Myös alueen maasto ja sääolosuhteet vaikuttivat joukkojen vahvuuteen. Osastoilla täytyi olla sissejä parempi liikkuvuus, mikä edellytti maastosta riippuen intensiivistä jalan siirtymisen harjoittelua vaikeassa maastossa ja huonoissa olosuhteissa, laajaa ilmakuljetusten ja helikoptereiden käyttöä ja/tai joukon mootto-ointia/mekanisointia. Raskaat, taistelua tukevat yksiköt olivat yleensä jatkuvassa valmiudessa keskeisissä paikoissa.⁵⁴

Tehokas tiedustelu ja vastatiedustelu olivat välttämättömiä vastasissisodankäynnille. Paikallisia lähteitä tuli käyttää hyväksi mahdollisimman paljon, ja paikallisen väestön keskuuteen tuli muodostaa tiedusteluverkko. Tavoiteltavaa oli päästä soluttautumaan sissiorganisaatioon ja pyrkiä tunnistamaan johtajat ja jäsenet.⁵⁵

⁵² FM 100-5 1962, s. 139.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ FM 100-5 1962, s. 140.

⁵⁵ FM 100-5 1962, s. 141.

Vastasissisodankäynnin operaatioissa sissit eristettiin aluksi sekä ulkopuolisesta että paikallisesta huollostaan. Eristäminen saattoi sisältää rajojen sulkemista, ilma- ja merisaartoja, alueiden eristämistä, sisseille myötämielisten siirtämistä valvotuille alueille, tiukkaa kontrollia ruuan, lääkkeiden ja aseiden suhteen sekä laajaa sissien varastojen maa- ja ilmaetsintää ja tuhoamista.⁵⁶

Seuraavassa vaiheessa perustettiin tukikohtia, joista pyrittiin valvomaan aluetta. Jatkuvalla partioinnilla paikallistettiin sissijoukkoja sekä pidettiin yllä kosketusta ja painetta sissejä kohtaan. Laajat ilmapartiointit aseistetuilla helikoptereilla yhdistettiin tukikohtien partiointiin alueen valvomisen tueksi. Sissien levon estämiseksi ja toiminnan haittaamiseksi tehtiin ratsioita, väijytyksiä, hyökkäyksiä, takaa-ajoa sekä etsintä- ja takavarikointioperaatioita. Kun piiloutuneet sissit oli löydetty, tunnistettu ja niiden pakeneminen oli estetty, jatkuvassa valmiudessa olleet yksiköt hyökkäsivät sissejä vastaan. Riittävien voimien saapumisen aikana aseistetut helikopterit pitivät kosketusta viholliseen tähystyksellä ja häirintätulella. Tarvittaessa käytettiin raskaita tulitukielementtejä.⁵⁷

Avoimesti taisteleva vihollinen eristettiin paon estämiseksi ja sitä vastaan hyökättiin välittömästi. Taistelua välttelevä vihollinen pakotettiin poliisin ja sotilaiden toimenpitein alueille, missä se kyettiin saartamaan. Saarrettu vihollinen tuhottiin jatkuvalla ja päättävällisellä hyökkäyksellä. Mikäli aika tai maasto eivät mahdollistaneet saarrostaamista, osittaista saartoa seurasi yllätyshyökkäys ja takaa-ajo. Koska sissit eivät muodostaneet suuria ryhmiä ja liikkuivat vaikeakulkuisessa maastossa, pienet ryhmät täytyi eristää ja tuhota yksi kerrallaan.⁵⁸

Usein vastuualueen laajuudesta ja käytettävissä olevista joukoista johtuen vastasissisodankäyntiä ei kyetty toteuttamaan tehokkaasti. Näissä tilanteissa alue saatettiin jakaa alajohtoportaille ja puhdistaa alue kerrallaan, mikä edellytti kunkin alueen eristämistä. Alueen etsintä ja vihollisen tuhoaminen toteutettiin aiemmin mainitulla tavalla. Kun yksi alue oli saatu puhdistettua, päävoimat siirtyivät seuraavalle alueelle ja toistivat etsinnän ja tuhoamisen. Alueilla, joita ei vielä ollut puhdistettu, säilytettiin riittävästi joukkoja. Myös puhdistetuilla alueilla tuli säilyttää riittävästi joukkoja, jotta sissit eivät voisi enää käyttää aluetta.⁵⁹

Vastasissisodankäyntiin saatettiin perustaa pieniä erikoisyksiköitä, jotka käyttivät samoja taktiikoita ja tekniikoita kuin vastustajansa. Erikoisyksiköt saattoivat olla huomattavasti tehok-

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ FM 100-5 1962, s. 142-143.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid.

kaampia kuin tavalliset joukot, koostuen Yhdysvaltojen sotilaista, paikallisista sotilaista ja poliiseista sekä jäljittäjistä ja oppaista. Tarvittaessa erikoisyksiköitä tuettiin psykologisen sodankäynnin henkilöstöllä. Erikoisyksiköt oli suunniteltu etsimään ja tuhoamaan pieniä sissiosastoja, pitämään kosketusta havaittuihin suurempiin sissiosastoihin vahvistusten saapumiseen saakka, alueiden valvontaan ja sissien häirintään.⁶⁰

⁶⁰ Ibid.

3 MERIJALKAVÄEN TAISTELUOHJESÄÄNTÖ ENNEN VIETNAMIN SOTAA

Yhdysvaltojen merijalkaväen taisteluohjesääntösarja sisältää omat taisteluohjesäännöt divisioonasta aina ryhmätasolle saakka. Tutkimuksessa käytetyt sotaa edeltävät divisioonan ja pataljoonan taisteluohjesäännöt vuodelta 1964 määrittävät operaatioissa ja harjoittelussa käytettävät taktiikat ja tekniikat, sekä tarjoavat periaatteet merijalkaväkidivisioonan ja merijalkaväkipataljoonan taktiseen käyttöön.

3.1 Hyökkäys

Hyökkäyksellä ymmärrettiin maihinnoususillanpään hankkimisen jälkeistä hyökkäystä maitse tavoitealueelle tai muuta hyökkäystä maalla. Hyökkäys oli suunniteltava huolellisesti ja sen toteutuksen tuli olla aggressiivinen. Taistelujaotus muodostettiin aina siten, että se sopi parhaiten kyseisen tehtävän toteuttamiseen. Hyökkäyksessä korostuivat nopeus ja painopiste, sillä hyökkäyksen käynnistymisen jälkeen tavoitteet pyrittiin saavuttamaan mahdollisimman nopeasti keskittämällä joukot paikallisen ja ajallisen ylivoiman saavuttamiseksi.⁶¹

Heti hyökkäyksen alussa tuli hankkia tulenkäytön ylivoima, jota tuli tehostaa liikkeellä, ja joka oli ylläpidettävä läpi hyökkäyksen. Reservejä tuli käyttää painopisteen luomiseen ja menestyksen tukemiseen.⁶²

Maasto oli hyökkäyksessä tärkeässä asemassa, mikäli sen avulla kyettiin saamaan etua oman toiminnan kannalta. Ennen kaikkea hallitsevat maastonkohdat tuli saada nopeasti haltuun.⁶³

Hyökkäyksen kolme perustehtävää olivat vihollisen sitominen, kuluttaminen ja ratkaisevalla hetkellä ylivoimaisen hyökkäyksen suorittaminen vihollisen tuhoamiseksi. Tehtävien täyttämiseksi tuli pyrkiä yllätykseen valitsemalla odottamaton ajankohta, paikka, suunta tai hyökkäyksen voimakkuus.⁶⁴

Hyökkäyksen rakenteeseen vaikuttivat voimien jako ja hyökkäysmuoto. Operaatiossa voima jaettiin kolmeen pääosaan: päähyökkäys, tukeva hyökkäys ja reservi. Päähyökkäys pureutui viholliseen suurimmalla voimalla. Tukeva hyökkäys suoritettiin mahdollisimman pienellä

⁶¹ FMFM 6-1 1964, s. 65-66.

⁶² Ibid.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

voimalla. Reservi käsitti sekä taistelujoukkoja että tukevia aseita ja toi siten taistelukentälle voimaa ja joustavuutta.⁶⁵

Merijalkaväellä oli neljä erilaista hyökkäysmuotoa: koukkaus (*envelopment*), rintamahyökkäys (*frontal attack*), läpimurtohyökkäys (*penetration*) ja saarroitus (*turning movement*). Koukkauksessa päähyökkäys suoritettiin maitse tai ilmakuljetuksin vihollisen sivustaan tai selustaan, josta hyökättiin vihollisen ryhmytykseen. Tukeva hyökkäys tehtiin rintamahyökkäyksenä suoraan vihollista kohti. Koukkaava pääjoukko saattoi myös jakautua kahteen eri osastoon, jotka koukkasivat tavoitealueen molemmille puolille.⁶⁶

Rintamahyökkäyksellä saatiin luotua painetta koko vihollisryhmytykseen ja sitä käytettiin yleensä vihollisen ollessa heikko, tai kun sen sitominen taisteluun riitti. Rintamahyökkäyksellä ei ollut painopistettä, koska tukeva hyökkäys ja päähyökkäys puuttuivat.⁶⁷

Läpimurtohyökkäyksessä hyökkäävä päävoima suunnattiin yhteen kohtaan vihollisen ryhmytyksessä tukevan hyökkäyksen sitoessa vihollisen muut joukot taisteluun. Päävoiman tavoitteena oli tehdä murto vihollisen puolustusryhmytykseen ja suurentaa murtoaukko riittävän suureksi, jotta hyökkäystä voitiin jatkaa tavoitealueelle. Läpimurtohyökkäystä käytettiin yleensä, kun vihollisen sivustat eivät olleet hyökkäyskelpoisia tai kun aikaa oli rajallisesti.⁶⁸

Saarroitus oli koukkauksen kaltainen taisteluliike, mutta koukkaava pääjoukko eteni syvemmälle vihollisen selustaan. Tavoitteena oli pakottaa vihollinen jättämään asemansa ja taistelemaan maastossa, joka ei ollut puolustajan kannalta edullinen. Tämä vaati yleensä helikopterikuljetteiset joukot⁶⁹

Hyökkäyksen vaiheita oli neljä: eteneminen kosketukseen, taistelu vihollisen ryhmytyksessä, hyökkäyksen jatkaminen tavoitteeseen ja hyökkäystauko. Eteneminen kosketukseen saattoi tapahtua monella eri kulkuneuvolla; helikoptereilla, maihinnousuvaunuilla, kuorma-autoilla, lentokoneilla tai jalan. Viholliskosketuksen jälkeen hyökkäys toteutettiin suunnitellulla tavalla käyttäen pää- sekä tukihyökkäystä ja reserviä. Tulituki oli yleensä osa maihinnousuhyökkäyksen tulitukisuunnitelmaa, eli suunnitelman osa joka toteutui hyökkäyspäivänä rantautumisen jälkeen ja hyökkäyspäivää seuraavana päivänä. Jalkaväkiosien liikkeen tuli siis olla jatkuvaa,

⁶⁵ FMFM 6-1 1964, s. 67-68.

⁶⁶ FMFM 6-1 1964, s. 68-69.

⁶⁷ FMFM 6-1 1964, s. 71.

⁶⁸ FMFM 6-1 1964, s. 70-71.

⁶⁹ FMFM 6-1 1964, s. 69-70.

jotta se pysyi mukana hyökkäyksessä ennalta suunnitellun tulituen mukana ja hyökkäys olisi mahdollisimman tehokas.⁷⁰

Tavoitteeseen jatkamisen tuli tapahtua myös mahdollisimman nopeasti, ja siihen oli olemassa kaksi tapaa: menestyksen hyväksikäyttö (*exploitation*) ja takaa-ajo (*pursuit*). Menestyksen hyväksikäyttö oli tarkoitettu tilanteisiin, joissa otettiin mahdollisimman suuri hyöty paikallisesta menestyksestä. Etenemällä nopeasti alueella jossa menestystä saavutettiin, pyrittiin estämään vihollisen mahdollisuudet ryhmittyä uudelleen puolustukseen tai estämään järjestelmällinen viivytyks/irtautuminen ja luoda siten epäjärjestystä ja paniikkia vihollisen johtamisjärjestelmään sekä huonontaa vihollisen mahdollisuuksia reagoida hyökkääjän toimiin.⁷¹

Takaa-ajoa käytettiin tilanteissa, joissa vihollinen oli jo ehtinyt aloittaa irtautumisen. Vihollisen ei annettu irtautua rauhassa, vaan siihen pidettiin jatkuva taistelukosketus jolloin vihollinen ei kyennyt toimimaan tehokkaasti. Lopulta oma koukkaava osasto pyrki iskemään vihollisen ryhmittymään ja tuhoamaan sen.⁷²

Hyökkäystauon aikana joukkojen tuli järjestää tiedustelu ja suojaus, pyrkiä säilyttämään taistelukosketus viholliseen ja ryhmittyä uudelleen siten, että se palveli mahdollisimman hyvin tulevaa tehtävää. Lisäksi joukkojen tuli ottaa yhteys naapuriyksikköön ja järjestää materiaalitäydennykset.⁷³

3.2 Puolustus

Puolustusta käytettiin, mikäli komentaja halusi saada lisää aikaa, suunnata taistelujen kehitystä siten että edellytykset jatkaa omaa hyökkäystä olisivat mahdollisimman hyvät tai omat joukot haluttiin järjestää uudelleen mahdollisimman tehokkaasti. Tällöin puolustettavalle alueelle jäi vain vihollisen torjumiseen tarvittava voima ja päävoimat keskitettiin toisaalle ratkaisevan hyökkäyksen suorittamiseksi, esimerkiksi kun hyökkäys jouduttiin pysäyttämään vahvistusten saapumista odottaessa tai puolustettaessa maihinnoususillanpäätä. Myös laivastotukikohtien puolustaminen kuului merijalkaväen tehtäviin.⁷⁴

⁷⁰ FMFM 6-1 1964, s. 82-87.

⁷¹ FMFM 6-1 1964, s. 87-88.

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ FMFM 6-1 1964, s. 97-98.

Merijalkaväellä oli kolmenlaisia puolustustehtäviä: vihollisen tuhoaminen, alueen käytön estäminen ja vihollisen etenemisen pysäyttäminen. Vihollinen pyrittiin pakottamaan hyökkäämään sille epäedullisissa olosuhteissa, pysäyttämään ja lyömään takaisin tai tuhoamaan vastahyökkäyksellä. Puolustuksen perustana olivat etualueen joukot, lähinnä tiedustelijat sekä pääpuolustuslinjan joukot, jotka puolustivat tärkeitä alueita ja pyrkivät ohjaamaan vihollisen liikkeen reservien vastahyökkäykselle edulliselle alueelle.⁷⁵

Merijalkaväen puolustus jakautui kahteen tapaan: aluepuolustukseen ja liikkuvaan puolustukseen. Aluepuolustusta käytettiin omien joukkojen ollessa kykenemättömiä tehokkaaseen liikkeeseen. Puolustusryhmitys pysyi tällöin paikoillaan ja yksiköt pyrkivät torjumaan vihollisen heille määrättyillä alueilla. Reservit varattiin tällöin mahdollisten murtojen rajoittamiseen ja murtoalueen joukkojen vahventamiseen.⁷⁶

Kun aluepuolustuksessa pyrittiin pysäyttämään vihollisen liike, liikkuvassa puolustuksessa tavoitteena oli vihollisen tuhoaminen. Vihollisen liike pyrittiin ohjaamaan mahdollisimman tehokkaasti tietylle alueelle, missä vastahyökkäyksellä tuhottaisiin vihollinen. Vaikuttaminen viholliseen aloitettiin jo kaukaa edestä epäsuoralla tulella ja irtautuvilla etujoukoilla, jotka kuluttivat vihollista. Jalkaväkiyksiköille ei määrätty tiettyä puolustettavaa aluetta, vaan yksiköt toimivat samalla alueella komentajan antaman tehtävän mukaisesti.⁷⁷

Tehokas puolustus edellytti tiettyjen periaatteiden noudattamista. Tärkeintä oli hyökkäyksellisyys myös puolustustaistelussa. Merijalkaväki oli kuitenkin hyökkäykselliseen sodankäyntiin suunniteltu joukko, joten taistelun luonteen muutos puolustuksesta hyökkäykseen kävi helposti. Maaston optimaalinen käyttö mahdollisti omien resurssien tehokkaan käytön puolustuksessa. Maastonkäytössä korostuivat tärkeiden maastonkohtien hallinta, pitkät tähytystetäisyydet, maaston suojaisuus, luonnollisten ja rakennettujen esteiden hyväksikäyttö sekä tiestö ja sen käyttö. Oma toiminta tuli suojata vihollisen häirinnältä ja hyökkääjän normaalisti saavuttamat edut oli pyrittävä minimoimaan. Puolustajan tuli varautua torjumaan hyökkäys mistä suunnasta tahansa sekä maalla että ilmassa. Puolustavat joukot tuli ryhmittää siten, että viereiset yksiköt kykenivät tukemaan toisiaan tulella ja murren tapahtuessa murto kyettiin torjumaan puolustuksen syvyydessäkin. Murtoon päässeen vihollisen torjunta korostui varsinkin, kun vihollisella oli kyky nopeaan liikkeeseen. Tulituen koordinointi oli merkittävässä asemassa, jotta varsin runsas tulitukikapasiteetti kyettiin käyttämään mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi.

⁷⁵ FMFM 6-1 1964, s. 98.

⁷⁶ FMFM 6-1 1964, s. 113-114.

⁷⁷ FMFM 6-1 1964, s. 116-119.

Esteet, kuten miinakentät, tuli suunnitella ja rakentaa palvelemaan koko taisteluosaston taistelua. Komentajan tuli käyttää mahdollisimman hyvin hyödykseen merijalkaväen divisiioonan joustavan organisaation mahdollistama ajallisen ja paikallisen painopisteen nopea muuttaminen.⁷⁸

3.3 Vastasissisodankäynti

Sissisodankäynti oli erittäin tehokas sodankäynnin muoto, johon kyettiin vastaamaan tehokkaasti oikein menetelmin. Vastasissisodankäynti perustui sekä teoriaan että kokemukseen, joka oli osoittanut, että ei ollut olemassa selkeää toimintamallia menestyksen saavuttamiseksi, vaan tilanteen mukaiset menetelmät olivat avain menestykseen.⁷⁹

Vastasissisodankäynti sisälsi neljä eri operaatiotyyppiä: kiistämis- (*Denial*), häirintä- (*Harassing*), reagointi- (*Reaction*) ja eliminointioperaatiot (*Elimination*). Kiistämisoperaatiossa pyrittiin estämään sissien mahdollisuudet paikallisjoukkoihin tukeutumiseen ja huoltoavun saamiseen. Kiistämisoperaatiot toteutettiin partioinnilla, perustamalla valvontapisteitä ja rakentamalla esteitä, kuten miinakenttiä, raja-alueille. Häirintäoperaatioiden tavoitteena oli estää sissien mahdollisuus lepoon, operaatioiden suorittamiseen ja huoltoavun saamiseen. Häirinnän keinoja olivat paikallisilta saatuihin tietoihin perustuva tiedustelu sekä maasta että ilmasta, jatkuva ilmaluota päivisin, laaja partioiminta ja iskut sissien tukikohtia, leirejä, valvontapaikkoja ja huoltoalueita vastaan. Muita keinoja olivat väijytykset, ilma- ja tykistötuli sekä miinoitteiden rakentaminen sissien käyttämille yhdysteille.⁸⁰

Reagointioperaatioiden suorittamisesta vastasivat tukikohdistaan operoivat moottoroidut joukot. Kun sissijoukko oli havaittu, vastatoimintajoukko siirtyi nopeasti alueelle joko ilmakuljeteisesti tai maitse, sitoi vihollisen taisteluun ja tuhosi sen. Mikäli tuhoaminen ei onnistunut, säilytettiin viholliskosketus ja kutsuttiin vahvistuksia paikalle. Kokemusten mukaan tämä johti yleensä takaa-ajoon sissien paetessa. Tällöin pyrittiin koukkaamaan pakenevien sissien eteen ja katkaisemaan pakotie.⁸¹

Eliminointioperaatioissa sissijoukon sijainti oli yleensä tarkasti määritelty ja joukko oli haavoittuvainen, mutta kuitenkin merkittävän vahva. Operaatiot suoritettiin huomattavasti vihollista vahvemmillä joukoilla, joukkojen koon vaihdellessa vahvennetusta komppaniasta vah-

⁷⁸ FMFM 6-1 1964, s. 56-57.

⁷⁹ FMFM 6-3, Marine Infantry Battalion, 1964. US Marine Corps. Washington D.C. 1964 s. 429-431.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

vennettuun divisioonaan. Yleensä joukon vahvuus oli noin kaksi vahvennettua pataljoonaa. Eliminoinnissa tavallisesti käytetty rintamahyökkäystä, vaan suosittiin kaksipuolista koukkausta, pakoteiden sulkemista ja tulituen käyttämistä. Yhdistettynä yllätykseen nämä keinot johtivat yleensä menestykseen. Helikopterikuljetteiset joukot olivat avainasemassa vastasisodankäynnin operaatioiden onnistumisen kannalta. Myös muu ilmatoiminta oli operaatioiden kannalta merkittävässä asemassa muun muassa tiedustelun, suoran tulituen ja johtamisen kannalta.⁸²

Vastasissodankäynti edellytti myös laaja-alaista toimintaa siviiliväestön tuen saavuttamiseksi, koska sissien tukeutumismahdollisuudet siviileihin pyrittiin estämään. Siviilipuolen asioista vastaavan sotilashallinnon tuli pyrkiä toiminnallaan sotilaallisten operaatioiden tukemiseen, sopimusten ja lakien velvoitteiden täyttämiseen sekä Yhdysvaltojen virallisen politiikan toteuttamiseen alueella. Siviilejä tuli auttaa mm. rakentamalla tai kunnostamalla kouluja, sairaaloita ja kirkkoja. Paikallisia sissienvastaisia joukkoja tuli kouluttaa ja tukea operaatioiden organisoinnissa, suunnittelussa ja harjoittelussa. Tukea annettiin yleensä aseiden, ampumatarvikkeiden, ruoan, kuljetusten ja viestiyhteyksien muodossa.⁸³

Siviilejä käytettiin yleensä tiedustelu- ja suunnitteluoperaatioihin, sekä ennen kaikkea omien alueidensa, kuten kylien ja kaupunkien, puolustamiseen. Paikallisia poliisijoukkoja tuli hyödyntää ja käyttää järjestyksen ylläpitämisessä kaupunkialueilla, ja alueen varsinaisia sotajoukkoja taisteluun sissejä vastaan alueilla, jotka paikalliset tunsivat hyvin. Paikallisten joukkojen tuntemus maasta, ihmisistä, kielestä ja tavoista teki heistä erittäin arvokkaita. Koko paikallinen väestö tulikin mobilisoida mahdollisimman tehokkaasti taistelemaan sissejä vastaan, koska paikallisväestöllä oli suuri merkitys vastasisodankäynnin onnistumisen kannalta.⁸⁴

⁸² FMFM 6-3 1964, s. 432-434.

⁸³ FMFM 6-3 1964, s. 447-448.

⁸⁴ FMFM 6-3 1964, s. 448-451.

4 MAAVOIMAT JA MERIJALKAVÄKI VIETNAMIN SODASSA

4.1 Taistelut Vietnamissa

Yhdysvaltojen armeijalle Vietnamin sota oli uudenlainen sota, joka pakotti armeijan opettelemaan uudenlaisen tavan taistella uusilla aseilla ja taktiikoilla hyvin erilaista vihollista vastaan. Yhdysvallat kävi yli viisi vuotta liikkuvaa puolustussodankäyntiä, joka muistutti hyvin paljon hyökkäystaktiikkaa. Kuten Jari Leskinen teoksessaan toteaa: ”Yhdysvaltain poliittisen johdon päätös rajoittaa maasotatoimet pelkäämään Etelä-Vietnamin alueelle merkitsi strategiselta kannalta jättiläismäistä liikkuvaa puolustusta, jossa taktiset operaatiot olivat kuitenkin pääosin hyökkäyksellisiä”. Näissä hyökkäyksellisissä operaatioissa peruseriaatteena oli vihollisen löytäminen ja tuhoaminen. Näin sodan kokivat myös useimmat kenttäkomentajat.⁸⁵

Toukokuusta 1965 saakka, jolloin 173. Maahanlaskudivisioona saapui Vietnamiin, Yhdysvaltojen armeijan taktiset operaatiot keskittyivät enemmän vihollisen lyömiseen tai tuhoamiseen alueelta kuin maastonkohtien tai muiden kohteiden valtaamiseen. Sodan alkuvaiheessa, eli vuoden 1966 kevääseen saakka, maaoperaatioita toteutettiin vain vihollisen muodostaessa välittömän ja vakavan uhan. Ennen kuin Yhdysvaltojen maajoukkojen määrä Vietnamissa oli riittävä hyökkäysoperaatioihin, Yhdysvaltojen hyökkäykset olivatkin pääosin tykistön ja ilmaaseen käyttöä.⁸⁶

Taktiset menetelmät erosivat aiemmin suunnitelluista rajoitetun sodankäynnin metodeista, varsinkin niistä jotka oli suunniteltu Korean sodan (1950 - 1953) kaltaisiin konflikteihin. Toisaalta parantuneet viestiyhteydet, johtamisen parempi joustavuus, lisääntynyt liikkuvuus ja uusi, erilainen vihollinen takasivat sen, että Etelä-Vietnamin taktisissa operaatioissa oli harvoin yhteneväisyyksiä aikaisempien sotien vastaaviin operaatioihin. Vaikka taktiset menetelmät olivatkin suunniteltu suursotaan Euroopassa eivätkä ne olleet kovin käyttökelpoisia Etelä-Vietnamin taisteluissa, Yhdysvaltojen armeijan siirtyminen kohti entistä hajautetumpaa taistelukenttää 1950-luvulla osoittautui onnistuneeksi valinnaksi.⁸⁷

⁸⁵ Leskinen, Jari: Taktisista voitoista strategiseen tappioon – Yhdysvalloissa käyty väittely Vietnamin sodan (1965-1975) strategiasta, taktiikasta ja opetuksista. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos 1998 s. 127, Doughty, Robert A.: The Evolution of US Army Tactical Doctrine, 1946-1976. Leavenworth Papers, no. 1. Combat Studies Institute. US Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth. Kansas 1979, s. 29, s. 32, Kolstela, Risto: Clausewitz ja Yhdysvaltain sotataito. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos, Julkaisusarja 2, n:o 3, Helsinki 1998, s. 75. Katso myös Summers, Jr., Harry G.: On Strategy – A Critical Analysis of the Vietnam War. Presidio Press, Novato, CA 1982, s. 156.

⁸⁶ Doughty, s. 30.

⁸⁷ Doughty, s. 29-30.

Perinteinen sodankäynnin tapa, jossa ensin vihollisryhmytykseen keskitettiin voimakas tuli tykistöllä sekä ilma-aseella, minkä jälkeen jalkaväki hyökkäsi vihollisen sivustoihin ja selustaan, oli kääntynyt pääläelleen: Vietnamin viidakoissa näkyvyys oli huono ja vihollisen havaitseminen vaikeaa, joten vihollisryhmytykset etsittiin jalkaväen toimesta viidakossa partioiden. Viholliskosketus otettiin yleensä pataljoonaa pienemmillä yksiköillä. Kun jalkaväki sai havainnon vihollisesta, käytettiin vihollisen tuhoamiseen massiivisia tykistöiskuja ja lähiilmataukea. Kuten kenraali William E. Depuy totesi, ”jalkaväki löysi vihollisen ja tykistö sekä ilma-ase tuhosivat vihollisen. Massiivisen tulivoiman käyttö oli aikaisemmin riittänyt suurvaltoja, kuten Saksaa ja Japania vastaan toisessa maailmansodassa, ja sittemmin satojen tuhansien kiinalaissotilaiden lyömiseen Korean sodassa. Samaa reseptiä päätettiin toteuttaa myös Vietnamissa. Koska Yhdysvaltojen taistelevat yksiköt olivat levitetty hajalleen laajojen alueiden hallitsemiseksi ja vihollisen löytämisen helpottamiseksi, pienten, prikaatia alempien yksiköiden johtaminen oli avainasemassa kaikissa taktisissa operaatioissa.”⁸⁸

Vietnamin sodassa oli toki myös taisteluita, joiden mittakaava ja taistelun voimakkuuden vaihtelu muistutti tavanomaista sodankäyntiä. Selkeä esimerkki tavanomaisen sodankäynnin operaatiosta oli muun muassa Yhdysvaltojen sekä Etelä-Vietnamin joukkojen maahyökkäys Kamputsean touko-kesäkuussa 1970. Pääosa Vietnamin sodan taisteluista oli kuitenkin Yhdysvaltojen näkökulmasta epätavanomaista sodankäyntiä. Amerikkalais komentajien jatkuvana ongelmana oli vihollisen suuren mittakaavan operaatioiden uhka toimintaympäristössä, jossa operaatiot olivat lähes poikkeuksetta varsin pienessä mittakaavassa toteutettuja. Divisioonat tai sitä suuremmat yksiköt suorittivat sodan alkuvaiheessa lähinnä ennaltaehkäiseviä hyökkäyksiä ja väkivaltaista tiedustelua vihollisen tukialueille.⁸⁹

Vastasissisodankäynnissä ohjesääntöjen toimintatapoja, jotka olivat toki tehokkaita tietyissä tilanteissa, sovellettiin Vietnamin olosuhteisiin sopiviksi. Mielikuvitukselliset ratkaisut ja tilanteiden ennakointi olivat tärkeässä asemassa taisteltaessa epätavanomaisissa olosuhteissa epätavanomaista vihollista vastaan, joka ei noudattanut mitään tiukkaa taktista doktriinia tai taktisia periaatteita omissa operaatioissaan. Yksi tapa vihollisen löytämiseksi oli tämän houkuttelemisen pois tukialueeltaan. Erilaisilla ”syöteillä”, kuten esimerkiksi suojattomalta vai-

⁸⁸ Summers, Jr., Harry G.: Vietnam War Almanac. Facts on File Publications, New York, N.Y. 1985 s. 330, Hay, s. 180, Krepinevich Andrew, F., Jr.: The Army and Vietnam. Baltimore, Maryland and London 1986, s. 165, s. 196-197, Doughty, s. 31, s. 36, s. 38, Tenhunen, Juha: Vietnamin maasotatoimien tärkeimmät operatiivis-taktiset kokemukset. Sotakorkeakoulun diplomityö nro 1122 (1973, Kansallisarkisto/Sörnäinen), s. 34.

⁸⁹ Doughty, s. 30.

kuttavilla saattueilla hämättiin vihollinen hyökkäämään, jonka jälkeen vihollinen pyrittiin tuhoamaan ennen kuin tämä ehti aloittaa oman varsinaisen hyökkäyksensä.⁹⁰

Helikopterien käyttö Vietnamin sodassa mahdollisti joukkojen ja materiaalin keskittämisen siinä mittakaavassa, että se ei voinut olla vaikuttamatta myös taktisiin menetelmiin. Taistelua ja ennen kaikkea kuljetushelikopterien käyttö korostui erityisesti hyökkäyksessä, sillä maasto ei enää muodostunut hidastavaksi tekijäksi. Hyökkäyksien huolto ei ollut enää riippuvainen tiestöstä, vaan täydennykset ja evakuoinnit voitiin toteuttaa helikoptereilla. Joukkoja kyettiin kuljettamaan pitkiäkin matkoja vihollisen ”selustaan”, mikäli sellaista Vietnamin sodassa voidaan sanoa olleen, hyvin nopeasti. Taisteluhelikopterien käyttö mahdollisti nopean, tarkan ja ennen kaikkea suuren tulivoiman käytön laajallakin alueella. Helikopterin merkitystä Vietnamin sodassa korostaa se, että maavoimien jalkaväkijoukot ja -yhtymät eivät suorittaneet Yhdysvaltojen ilma-aseen käyttöä Vietnamin sodassa tutkineen Martti Peltosen mukaan yhtään taistelutehtävää ilman taisteluhelikopterien tai taktisten ilmavoimien tukea. Erityistä painoarvoa saivat maavoimien organiset helikopterijoukot, jotka toimivat tykistöä täydentävänä ja tukevana välineenä. Sotilasjohtajan näkökulmasta joukkojen ilmakuljetus avasi uusia mahdollisuuksia: jalkaväen mahdollisuus alueen kontrollointiin moninkertaistui, mutta ennen kaikkea helikopterit mahdollistivat johtajan nopean reagoinnin esille tuleviin mahdollisuuksiin vihollisen löytämiseksi ja lyömiseksi, yllätyksen hyödyntämiseksi ja vihollisen pakoteiden katkaisemiseksi.⁹¹

Toisaalta helikopterien laajamittainen käyttö joukkojen kuljetukseen tarjosi epäsuoran edun myös viholliselle, kuten Sir Robert Thompson totesi: ”Joukot laskeutuivat helikoptereilla taisteluun. Mutta kun taistelu oli voitettu, taistelukentältä myös poistuttiin helikoptereilla. Kukaan ei koskaan poistunut jalan. Näin vihollinen, joka liikkui jalan koko ajan, sai oikeastaan valita taistelupaikan ja saattoi irtaantua taistelusta niin halutessaan.” Helikoptereilla toteutettuihin ilmarynnäköihin sisältyi myös riski, sillä hyökkääjä saattoi joutua nopeasti alivoimaiseksi ja jopa saarretuksi hyökättyään kuviteltua voimakkaampaa vihollista vastaan.⁹²

Tulituen järjestely ja koordinointi muodostui yhdeksi keskeiseksi piirteeksi Yhdysvaltojen armeijan taktiikassa. Koska maajoukot oli yleensä hajautettu varsin laajalle alueelle, myös tykistön yksiköt oli hajautettava. Tämä johti siihen, että yksittäiset patterit toimivat omista,

⁹⁰ Garland, s. 233, Doughty, s. 36.

⁹¹ Galvin, John R.: Three Innovations, Prime Tactical Lessons of the Vietnam War. Army Magazine 3/1972, Peltonen, s. 59, Hay, s. 179-181, Doughty, s. 31, Leskinen, s.144.

⁹² Thompson, Scott, W. – Donaldson, Frizzell, D.: The Lessons of Vietnam. Crane, Russak & Company, Inc., New York, N.Y. 1977, s. 178, Stanton, s. 89.

erillisistä tuliasemistaan, jotka oli tavallisesti sijoitettu siten, että ne kykenivät tarvittaessa tukemaan toisiaan. Niinpä suurin osa tykistön tulituesta jalkaväelle tuli vain yhdestä patterista, ja tulen keskittäminen useammasta kuin yhdestä tai kahdesta patterista oli äärimmäisen harvinaista. Riittävän tulituen järjestäminen vaikuttikin selkeästi maaoperaatioiden suorittamiseen, ja suuremmissa operaatioissa ensimmäisiä toimenpiteitä oli tuliasemien perustaminen. Tämä tosin saattoi joskus paljastaa viholliselle alkamaisillaan olleen operaation, joten oikeiden tuliasemien lisäksi valmisteltiin myös valeasemia vihollisen hämäämiseksi. Tykistön lisäksi jalkaväelle tärkeää tulitukea antoivat taisteluhelikopterit sekä tykistöraketit (*Aerial rocket artillery*). Helikopterit vastasivat kevyestä tulituesta, mikä oli varsin tehokasta linnoittautumaton vihollista vastaan, kun taas tykistöraketteja käytettiin raskaampaan tulitukeen, usein yksiköiden oman tykistön kantaman ulkopuolelle.⁹³

Vietnamin sodassa tehtiin myös niin sanottuja tykistörynnäköitä. Niissä tuliyksikkö siirrettiin nopeasti uusiin tuliasemiin, minkä jälkeen tuliyksikkö käytti suuren määrän ampumatarvikkeita oletetun vihollistukikohdan ampumiseen. Sen jälkeen tuliyksikkö lähti yhtä nopeasti toisiin aseisiin, ennen kuin vihollinen ehti valmistella hyökkäystä tuliasemia vastaan.⁹⁴

Tulituen yhteydessä tulee mainita myös Yhdysvaltojen ilmavoimat, jotka tukivat maajoukkoja paitsi hävittäjäpommittajilla, myös AC47 taistelukoneilla (*AC47 Gunship*) sekä B52 strategisilla pommikoneilla. Monessa mielessä Vietnam oli malliesimerkki maajoukkojen ja ilmavoimien yhteistyöstä, ja ilmavoimien raskaat pommit ja napalmi vihollisen linnoitteita vastaan osoittautuivat usein korvaamattomaksi avuksi maajoukoille. Ilmavoimien tuen lyhyt reagointiaika ja vaikutus maaoperaatioille johtui paitsi Vietnamin sodan luonteesta, myös yli kahden vuosikymmenen työstä maa- ja ilmakomponentin yhteistyön parantamiseksi. Kun vielä mukaan otettiin mukaan Yhdysvaltojen merivoimien laivatykistö, operaatioissa maissa toimineen yksikön oli mahdollista saada tulitukea kranaatinheittimistöltä, tykistöltä, taisteluhelikoptereilta, tykistörakettiyksiköiltä, taktisilta ilmavoimilta, strategisilta pommittajilta tai laivatykistöltä. Kaiken tämän tulituen koordinointi oli hyvin raskasta ja sen suunnittelu ja koordinointi ei olisi ollut mahdollista ilman kahden vuosikymmenen kehitystä.⁹⁵

Vietnamissa käytettiin myös panssarijoukkoja, vaikka kenraali William C. Westmoreland, Yhdysvaltojen Vietnamin joukkojen komentaja, aluksi olikin kyseenalaistanut raskaiden joukkojen käytön rajoitetussa sodassa. Vihollisen oli kuitenkin helppo väistää jo kaukaa ha-

⁹³ Doughty, s. 36.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Doughty, s. 37.

vaittavat mekanisoidut yksiköt, ja taistelupanssari- ja miehistönkuljetusvaunuja käytettiin usein raivaamaan viidakkoa, ansoja ja miinoja jalkaväen edellä. Lisäksi jalkaväki eteni viidakossa mieluummin miehistönkuljetusvaunuissa kuin ulkona partioiden, mikä osaltaan laski jalkaväen havainnointikykyä jo muutenkin peitteisessä maastossa. Myös vaunujen tulenkäyttö oli varsin umpimähkäistä ja vaatimatonta, varsinkin helikoptereihin verrattuna. Muutenkin panssarijoukkojen käyttö soti vastasisodankäynnin periaatteita vastaan: niitä käytettiin harvoin yöllä, jolloin vihollisen toiminta oli aktiivisinta, ne paljastivat Yhdysvaltojen joukkojen sijainnin sisseille ja vaativat suuren huolto-organisaation. Panssarivaunujen yökäytössä poikkeuksena olivat ”*Thunder run*” -operaatiot, joissa pienillä taistelupanssarivaunuosastoilla ajettiin määrättyjä teitä myöhään yöllä, tavoitteena yllättää vihollinen ja estää tätä miinoittamasta tärkeitä yhteysreittejä.⁹⁶

Toisaalta panssarivaunujen käytöstä oli myös hyötyä väkivaltaisessa tiedustelussa. Taistelupanssarivaunuilla vahvennetut mekanisoidut joukot kykenivät etenemään vaihtelevassa maastossa 25-30 kilometriä päivässä, verrattuna jalkaväkeen joka eteni vastaavassa maastossa viidestä kymmeneen kilometriä päivässä. Kohdatessaan vihollista jalkaväellä ei yleensä ollut riittävää miesylivoimaa tai tulivoimaa vihollisen lyömiseksi, ja tästä syystä jalkaväki tarvitsikin välitöntä tykistön ja taisteluhelikopterien tukea. Mekanisoiduilla joukoilla taas oli kyky hyökätä itsenäisesti vihollista vastaan ja suuren tulivoimansa ja liikkuvuutensa avulla tuhota vihollinen. Yleensä ne eivät tarvinneet vahvennuksia tai ulkopuolista tulitukea tykistöltä, hävittäjäpommittajilta tai taisteluhelikoptereilta. Mekanisoitujen joukkojen liikkuvuus pakotti vihollisen pysymään liikkeessä ja teki tästä siten haavoittuvaisen, ajaen vihollisen esimerkiksi väijytyksiin tai ilmatähystyksen näkyville. Mekanisoidut, taistelupanssarivaunuilla vahvennetut joukot toivat myös joustavuutta maajoukkojen taisteluun.⁹⁷

Vietnamissa joustavuus ja taisteluvoiman käyttö olivat tärkeitä. Siellä, missä menestystä saavutettiin, sitä pyrittiin tukemaan kaikin mahdollisin keinoin. Viholliselta pyrittiin riistämään mahdollisuus hengähdystaukoihin taistelujen välillä, järjestäytyneeseen vetäytymiseen ja täydentämiseen painostamalla tätä vuorokauden ympäri. Näin vihollisella ei ollut myöskään mahdollisuutta aloitteen kaappaamiseen itselleen. Toisaalta Vietnamissa pataljoona- ja kompaniatasolla komentajan oli hajautettava joukkonsa vihollisen löytämiseksi, mikä vaikeutti lisäjoukkojen siirtämistä ja painopisteen muodostamista taistelukosketuksen jälkeen.⁹⁸

⁹⁶ Krepinevich, s. 169-170, Doughy, s. 35-36.

⁹⁷ Wolf, s. 38, Doughy, s. 35, s. 38.

⁹⁸ Garland, s. 95, Doughy, s. 31.

Niin ikään tärkeässä asemassa oli myös hyökkäyksellisyyden ja liikkeen yhdistäminen siten, että vihollinen oli taistelukosketuksen jälkeen jatkuvasti paineen alla. Koska *Vietkong*-taistelijat olivat äärimmäisen taitavia viivyttäjiä, oli heidän mahdollista valmistella jatkuvasti uusia väijytyksiä ja puolustusasemia tai vain vetäytyä viidakkoon. Yhdysvaltojen sotilaat oppivat sodan kuluessa pitämään vihollisen jatkuvan paineen alaisena, tosin joskus väärät tilanteenarviot ja vihollisen vahvuuden aliarvioinnit olivat väistämättömiä ja päättyivät suuriin tappioihin. Taito vihollisen vahvuuden ja aikomusten oikeaan arviointiin kehittyi johtajille vasta taistelukokemuksen myötä.⁹⁹

Tulivoima ja sen käyttö oli Yhdysvaltojen armeijan operaatioissa kuitenkin vallitseva piirre, ja liikettä käytettiin lähinnä vihollisen paikantamiseen ja sitomiseen. Tällä tavalla komentajat minimoivat omat tappiot ja toisaalta maksimoivat omien joukkojen vahvuuden. Toisaalta tällainen taktiikka oli varsin riippuvainen siitä, että joukot kykenivät vastaamaan vihollisen liikkuvuuteen. Tämä ei aina kuitenkaan onnistunut. Vaikka Yhdysvaltojen armeijan operatiivinen liikkuvuus oli huomattavasti suurempi kuin vastustajan ja komentaja kykeni liikuttamaan pataljoonia, prikaateja ja jopa divisioonia pitkiäkin matkoja varsin helposti, hävisivät Yhdysvaltojen sotilaat maaliikkuvuudessa kevyesti varustetulle ja maaston tuntevalle vastustajalle.¹⁰⁰

Armeijan operatiivisen tason tavoitteiden puute ja sodan luonteen vaikutus operatiivisen ja taktisen tason taitojen käyttöön muuttivat Vietnamin sodan lopulta näännetyssodaksi. Toisaalta näännetyssota oli sopivin sodankäynnin muoto sissisotaa käyvää vihollista vastaan, jota ei voitu lyödä yksittäisessä ratkaisutaistelussa. Näännetyssota oli omiaan tuomaan esiin Yhdysvaltojen armeijan suurta tulivoimaa ja strategista liikkuvuutta sekä mahdollisti pienet omat tappiot. Näännetyssstrategia tarjosi myös mahdollisuuden sodan varsin nopeaan voittamiseen, tai ainakin nopeampaan kuin perinteisen vastavallankumoukselliset operaatiot. Näännetyssodankäynti olikin amerikkalaisen sodankäyntitavan tuote: ampumatarvikkeita, materiaalia ja teknologiaa käytettiin ylenpalttisesti omien tappioiden välttämiseksi.¹⁰¹

4.2 Merijalkaväen erityispiirteet Vietnamin sodassa

Merijalkaväen joukoista Vietnamiin saapui ensimmäisenä 9. MEB (*Marine Expeditionary Brigade*), joka nousi maihin 8. maaliskuuta 1965 Da Nang:in luoteispuolelle ilman vastarintaa. 9. MEB lakkautettiin toukokuussa 1965 ja se liitettiin samaan aikaan perustettuun III MAF:n (*Marine Amphibious Force*) yhteyteen. Alun perin III MAF perustettiin III MEF:n

⁹⁹ Stanton, s. 87.

¹⁰⁰ Doughty, s. 38.

¹⁰¹ Krepinevich, s. 164, Kolstela, s. 75.

(*Marine Expeditionary Force*) nimellä, mutta nimi muutettiin kenraali Westmorelandin suosituksesta, koska *Expeditionary* olisi saattanut muistuttaa vietnamilaisia ranskalaisten *French Expeditionary Corps*:n ajoista. Ensimmäinen merijalkaväen ja *Vietkongin* suurempi taistelu käytiin vasta saman vuoden elokuussa, viiden kuukauden kuluttua maihinnoususta.¹⁰²

Johtuen Vietnamin sodan luonteesta, merijalkaväki joutui taistelemaan sisämaassa vastasisissotaa maavoimien tavoin, eikä merijalkaväen erikoisosaamisella, maihinnousuoperaatioilla, ollut juurikaan käyttöä. Vietnamin erityispiirteet aiheuttivat sen, että merijalkaväelle kehittyi uudenlainen, Vietnamille ominainen maihinnousudoktriini. Koska sisämaa ja rannat olivat omien joukkojen ja siviilien hallussa eikä vihollisella ollut rannikkopuolustusta, itse maihinnousut toteutettiin ilman viholliskosketusta. Myös tavoitealueella oli yleensä omia joukkoja ja siviilejä, mikä vaikeutti tulenkäyttöä. Muutenkaan sota ei ollut merijalkaväelle tavanomaisinta toimintaympäristöä.¹⁰³

Merijalkaväki suoritti Vietnamin sodan aikana neljäntyyppisiä maihinnousuoperaatioita. Yleisimpiä olivat III MAF:n maahyökkäykseen liittyvät maihinnousuoperaatiot, joissa helikopterein maihin nousevana osana olivat SLF:n (*Special Landing Force*) joukot, tavallisesti alistettuna tehtävällä III MAF:n joukoille. Toinen maihinnousuoperaatiotyyppi olivat itsenäiset SLF:n helikopterein tekemät maihinnousut, joihin ei liittynyt maajoukkojen taisteluita. Kolmannessa tyyppissä sekä SLF:n että III MAF:n joukot hyökkäsivät tavoitealueelle meritse, joko helikoptereilla tai maihinnousualuksilla. Tämän maihinnousutyypin ongelmana oli se, että SLF toimi Seitsemännen Laivaston alaisuudessa ja III MAF johti omia joukkojaan, kun doktriinin mukaan kaikkien maihinnousujoukkojen tuli kuulua yhden johdon alaisuuteen. Neljäs operaatiotyyppi oli III MAF:n itsenäisesti suorittamat maihinnousut. Niihin ei liittynyt maaosien hyökkäystä ja ne tehtiin maihinnousuvaunuin.¹⁰⁴

Everstiluutnantti Peter Hilgartner oli sitä mieltä, että Vietnamin sodassa merijalkaväen maihinnousudoktriini toimi hyvin. Etelä-Vietnamista saatiin kuitenkin joitakin uusia toimintamalleja, jotka osoittautuivat toimiviksi epätavanomaisissa olosuhteissa.¹⁰⁵

¹⁰² Shulimson, Jack – Johnson, Charles, M.: *U.S. Marines in Vietnam 1965. The Landing and the Buildup*. Department of The Navy, U.S. Marine Corps. Washington D.C. 1978, s. 9-15, s. 36, Stanton, s. 35.

¹⁰³ Moskin, Robert, J: *The U.S. Marine Corps Story*. McGraw-Hill Book Company, New York 1987. s. 627, Hilgartner, Peter, L.: *Amphibious Doctrine in Vietnam*. *Marine Corps Gazette* 1/1969. s. 197, Koivisto, Arimo: Vietnamin sodan (1965-1973) vaikutus Yhdysvaltain merijalkaväen käyttöajatuksiin ja merijalkaväen käyttö Vietnamin sodan jälkeisissä konflikteissa (Grenada ja Panama). 83. Kadettikurssi 2000, s. 64.

¹⁰⁴ Hilgartner, s. 198-199.

¹⁰⁵ Ibid.

Sodan alussa merijalkaväen taktiikkana oli vihollisen lyöminen perinteisin, tavanomaisen sodankäynnin menetelmin. Merijalkaväki alkoi kuitenkin nopeasti toteuttaa operaatioitaan maavoimien tapaan, ja sodan kuluessa merijalkaväelle muodostui useita erilaisia taktiikoita sotia sissejä vastaan. Merkittävin ja useimmiten käytetty taktiikka oli myös maavoimien käyttämä ”etsi ja tuhoa” -taktiikka, jossa vihollinen ensin paikannettiin ja sen jälkeen vihollisen kimppuun hyökättiin voimakkaasti. ”Etsi ja tuhoa” -taktiikka, joka on käsitelty tarkemmin alaluvussa 4.3, muistutti hyvin paljon reagointioperaatioiden toimintatapaa, joka on esitelty alaluvussa 3.3. Vietnamin partioiva joukko kuitenkin liikkui etsien vihollista, yleensä tietämättä vihollisen tarkkaa sijaintia, ja mahdollisuus yllätykseen oli tällöin yleensä vihollisella.¹⁰⁶

Toinen yleisesti käytetty taktiikka oli niin sanottu rauhoittamistaktiikka (*Pacification*), jossa sissien toimintaa ja siviiliväestöön tukeutumista pyrittiin vaikeuttamaan hankkimalla Yhdysvalloille siviiliväestön tuki. Teoriassa kapinallisten etsintä ja tuhoaminen tarjosivat Etelä-Vietnamin hallitukselle mahdollisuuden laajentaa vaikutustaan alueella, ja siten sotilasoperaatiot olivat luonnollinen osa rauhoittamistaktiikkaa. Tämä ei tosin välttämättä näkynyt vielä alueellisella tasolla yksittäisestä kylästä puhumattakaan.¹⁰⁷

Rauhoittamistaktiikkaan liittyi myös *Combined Action Platoon (CAP)* -toiminta, jossa merijalkaväen sotilaat toimivat paikallisten joukkojen mukana. CAP:n tehtävänä oli oman vastuualueen kylien turvaaminen, vastatiedustelu ja kansan tuen hankkiminen. Merijalkaväen sotilaat kouluttivat paikallisille omaa taktiikkaansa, sotilaallista järjestystä ja siviiliväestön hallintaa. Paikalliset puolestaan opettivat merijalkaväen sotilaille kieltä, paikallisia tapoja, maaston tuntemusta, *Vietkongin* taistelutekniikkaa ja taktiikkaa sekä paikallisissa olosuhteissa toimimista.¹⁰⁸

Kolmas, niin sanottu eristämistaktiikka (*Cordon and Search*), satoi paljon omia joukkoja. Taktiikassa alue, jolla vihollisen tiedettiin olevan, suljettiin saartorengasella, minkä jälkeen vihollinen etsittiin ja tuhottiin saartorengasta pienentämällä.¹⁰⁹

Uusista taktiikoista huolimatta merijalkaväki taisteli myös perinteisin menetelmin. Esimerkiksi Khe Sanh:n taistelussa merijalkaväkipataljoonan hyökkäys kukkulalle 881 N oli kuin suo-

¹⁰⁶ Moskin, s. 630, Wells, Edward: *First In, First Out, The Marine Experience in Vietnam 1965-1971*. Marine Corps Gazette 1/1984, s. 38.

¹⁰⁷ Doughty, s. 29, Wells, s. 38.

¹⁰⁸ Wells, s. 38, Krepinevich, s. 172-77.

¹⁰⁹ Wells, s. 38.

raan oppikirjasta. Hyökkäyssuunnitelman avaintekijöitä olivat mahdollisimman suuri hyökkäysvoima, voimakas tulituen käyttö, yllätys, liike ja nopeus. Vihollinen yllätettiin ryhmittämällä komppaniat lähtöasemiin yöllä, voimakkaalla tulivalmistelulla tuhottiin suuri osa vihollista ennen jalkaväen hyökkäyksen alkua ja hyökkäys kolmella komppanialla tarjosi pataljoonan komentajalle mahdollisuuden menestyksen tukemiseen siellä missä sitä saavutettiin.¹¹⁰

4.3 Vietnamin sodassa kehitetyt taktiikat ja taistelutekniikat

Vaikka Yhdysvallat väitti lujasti, että operaatiot kapinallisia (*Vietkongia*) vastaan tulisi käydä sotilasoperaatioiden ja sosiaalisen uudistuksen kautta, olivat taktiset operaatiot Yhdysvaltojen armeijan suurin mielenkiinnon kohde. Armeijan doktriini, taktiikat, organisaatio ja aseet oli suunniteltu alun perin tavanomaiseen sodankäyntiin Euroopassa, joten varsinkin taktisella tasolla sotaa käytiin amerikkalaisten arvioiden mukaan erikoisolosuhteissa. Vastustaja, joka ei käynyt tavanomaista sotaa, pakotti Yhdysvaltojen joukot luomaan Vietnamin sotaan soveltuvat taistelumenetelmät varsin pitkän ajanjakson kuluessa. Vietnamin sota vaati muutenkin korkeampaa taktista osaamista kuin tavanomainen sodankäynti, sillä liikkuva aluesodankäynnin doktriini oli nyt pienitty massiivisista yhtymistä itsenäisesti operoiviin pataljooniin, komppanioihin ja jopa joukkueisiin. Vihollisen keveyden, suuren liikkuvuuden ja arvaamattomuuden takia tämän löytäminen oli yksi operaatioiden tärkeimmistä, mutta toisaalta turhauttavimmista osa-alueista.¹¹¹

Vietnamissa tavanomaisten sotilasoperaatioiden, kuten kohteiden ja saattueiden suojaamisen, rinnalle oli kehitetty armeijan toimesta jo ennen Yhdysvaltojen joukkojen sotaan osallistumista operatiivinen terminologia kolmelle perusoperaatiotyypille. Nämä operaatiot olivat vain Vietnamin sodalle ominaisia ”etsi ja tuhoa” (*search and destroy*), alueen puhdistus (*clearing*) ja alueen varmistus (*securing*) -operaatioita. Koska vihollinen kävi sissisotaa ja piilotteli viidakon suojissa tehden iskuja amerikkalaisia ja etelävietnamilaisia vastaan, Yhdysvaltain armeija aloitti ”etsi ja tuhoa” -operaatiot jo vuonna 1964, ennen amerikkalaisten maajoukkojen saapumista. Operaatioiden tavoitteena oli paikantaa Pohjois-Vietnamin ja *Vietkongin* joukkoja komppanian tai jopa joukkueen kokoisilla osastoilla jotka partioivat jalkaisin viidakossa, ja tämän jälkeen tuhota löydetty vihollinen lisäjoukkojen ja voimakkaan tulenkäytön avulla.

¹¹⁰ Studt, J.C.: Battalions in the Attack. Marine Corps Gazette 7/1970, s. 39-44.

¹¹¹ Doughty, s. 29, s. 34, Hay, s.3, s. 180, Stanton, Shelby, L.: The Rise and Fall of an American Army: U.S. Ground Forces in Vietnam, 1965 – 1973. Novato, California 1985, s. 325, Jenkins, Brian M.: The Unchangeable War. Advanced Research Projects Agency. The Rand Corporation, Santa Monica, CA 1970, s. 5.

Koska vihollisen tukikohdat usein sijaitsivat asutettujen alueiden läheisyydessä, päähuomio ”etsi ja tuhoa” -operaatioissa keskittyi asutuskeskusten ympäristöön.¹¹²

”Etsi ja tuhoa” -operaatiot olivat Vietnamin sodassa yleisin sodankäynnin muoto. Ne eivät kuitenkaan noudattaneet mitään tiettyä kaavaa, vaan niiden toteutus vaihteli tilanteen mukaan. Yleisimpiä toimintamalleja olivat niin sanotut ”hevosenkenkä” (*horseshoes*) ja ”vasara ja alasin” (*hammer and anvil*) -taktiikat. ”Hevosenkenkätaktiikassa” vihollinen ajettiin hevosenkengän muotoon ryhmitettyjen omien asemien keskelle ja tuhottiin. ”Vasara ja alasin” -taktiikassa tietty, vihollisen läpikulkemaksi oletettu maastonkohta miehitetiin ”alasimeksi” ennen kuin vihollinen saapui. Vihollisen lähestyessä alasinta sitä vastaan eteni moukarina toiminut hyökkäysosasto, jonka tavoitteena oli lyödä väliin jääneet sissit ”alasinta” vasten. Eräässä variaatiossa vihollisen todennäköisten pakenemisreittien varteen sijoitettiin väijytyksiä, joiden tehtävänä oli tuhota pääjoukon hyökkäyksen jälkeen pakeneva vihollinen. ”Etsi ja tuhoa” -operaatioissa käytettiin myös suoraa hyökkäystä, jossa joukot etenivät vihollisen tukialueille tavoitteena kosketuksen saaminen ja mahdollisimman suurten tappioiden tuottaminen viholliselle ennen kuin tämä pakeni paikalta. ”Etsi ja tuhoa” -operaatioita tuettiin myös Mekong-joella toimineen erillisen *Mobile Riverine Force*:n toimesta, joka osoittautuikin varsin tehokkaaksi. ”Etsi ja tuhoa” -periaatteen toteuttaminen tuotti kuitenkin vaikeuksia sissisotaan tottumattomille amerikkalaisjoukoille, ja johti monissa tapauksissa ylilyönteihin. Huhtikuussa 1968 termistä ”etsi ja tuhoa” luovuttiin, koska taktiikkaa arvosteltiin voimakkaasti Yhdysvalloissa, ja ”etsi ja tuhoa” -operaatioita alettiin kutsua väkivaltaiseksi tiedusteluksi tai ylläköiksi. Käytännössä sotatoimet eivät kuitenkaan muuttuneet.¹¹³

Toisten perusoperaatioiden, alueiden puhdistusten, tavoitteena oli ajaa soluttautuneet viholliset pois asutuskeskuksista ja rauhoittaa aluetta. Vaikka operaatiot sisälsivät paljon samoja piirteitä kuin ”etsi ja tuhoa” -operaatiot, operaatioilla pyrittiin ensisijaisesti heikentämään sissien poliittisia toimintaedellytyksiä ja vahvistamaan Etelä-Vietnamin sotilaallista ja poliittista kontrollia alueen väestöstä. Kolmas, alueen varmistus, oli suunnattu maaseudun kyliin ja oli luonnollista jatkoa saman alueen puhdistusoperaatiolle. Tavoitteena oli varmistaa puhdistusoperaatioiden tulokset ja eliminoida tiiviillä partioinnilla *Vietkong*-sissit, jotka päivisin viljelivät maata siviiliväestön joukossa, mutta öisin taistelivat joko yksittäin, ryhminä tai jopa joukkueina amerikkalaisia ja etelävietnamilaisia vastaan. Vaikka varmistusoperaatioiden

¹¹² Hay, s. 169-170, Doughty s. 31.

¹¹³ Doughty, s. 31-32, Kesseli, Pasi (toim.): Kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota – Tutkimus Malaijan (1948 - 60), Vietnamin (1946 - 75) ja Algerian (1954 - 62) sodista. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos, Julkaisusarja 2, n:o 4, Helsinki 1998, s. 113, Pentikäinen, Ilkka: Jokioperaatiot Vietnamin sodassa. 71. Merikadettikurssi, 2005, s. 46, s. 64.

normina olikin satunnainen partiointi ja etsinnät, saattoivat varmistusoperaatiot joskus sisältää etsintöjä lähialueille jopa useiden pataljoonien voimin. Maaseudun väestön kannatuksen voittamiseksi varmistusoperaatiot sisälsivät myös paikallisväestön auttamista esimerkiksi lääkintähuollon järjestämisellä.¹¹⁴

Edellä mainittujen perusoperaatioiden periaatteet näkyivät kuitenkin lähinnä kyseisten operaatioiden tarkoituksessa eivätkä niinkään toteuttamisessa käytetyissä tekniikoissa. Komentajat, jotka toteuttivat mielikuvituksettomasti annettuja operaatiomalleja, kärsivät useimmiten tappion. Innovatiiviset ja vaihtelevat ratkaisut olivatkin Vietnamissa enemmän sääntö kuin poikkeus. Lopulta vihollisjoukkojen tuhoaminen nousi kuitenkin suurimpaan rooliin niin ”etsi ja tuhoa” -, alueen puhdistus- kuin varmistusoperaatioissakin. Suurimpana syynä tähän oli vihollinen: sen suuri liikkuvuus ja arvaamattomuus pakotti Yhdysvaltojen joukot jatkuvasti toteuttamaan ”etsi ja tuhoa” -operaatioita tai taistelemaan suurempia taisteluita alueilla, jotka oli jo aikaisemmin puhdistettu vihollisesta.¹¹⁵

Myös helikopterien laajamittainen käyttö mahdollisti uusien taktiikoiden käytön. Väkivaltaisessa tiedustelussa käytettiin ”*Eagle Flight*” -taktiikkaa, jossa joukot kuljetettiin oletetulle vihollisalueelle viidellä – kymmenellä kuljetushelikopterilla. Päästyään alueelle, joukot suorittivat alueella noin puolen tunnin etsinnän. Mikäli tänä aikana ei saatu viholliskosketusta, joukot noudettiin helikoptereilla alueelta pois ja lennätettiin seuraavalle epäilylle vihollisalueelle kolmen – viiden kilometrin päähän, missä toimittiin vastaavalla tavalla. Tällä tavalla jalkaväkikomppania kykeni tarkastamaan pinnallisesti viisi kilometriä leveän ja kymmenen kilometriä pitkän alueen laskeutumalla viidestä kahdeksaan kertaa alueelle. ”*Eagle Flight*” -operaatiot olivat varsin riskialttiita, mikäli niihin liittyen ei oltu tehty riittäviä epäsuoran tulen valmisteluja eikä niihin oltu varattu riittäviä jatkuvassa valmiudessa olevia jalkaväkireservejä. Turvallisuussyistä alue, johon oltiin laskeutumassa, usein varmistettiin ampumalla sinne kymmenen minuuttia tai enemmän kestänyt tykistön tulivalmistelu, jonka tavoitteena oli saada vihollinen suojautumaan ja näin estää tämän tulenkäyttö maahan laskeutuvaa jalkaväkeä vastaan laskeutumisen ensimmäisinä hetkinä jolloin joukko oli kaikkein haavoittuvaisin. Toinen, samantapainen helikoptereita tehokkaasti hyväksikäyttänyt taktiikka oli ”*Jitterbug*” -taktiikka, jossa pieniä osastoja laskettiin maahan useissa paikoissa yhtä aikaa vihollisen löytämiseksi.¹¹⁶

¹¹⁴ Hay, s.170., Doughty, s. 32

¹¹⁵ Doughty, s. 32.

¹¹⁶ Wolf, Duquesne, A.: The Infantry Brigade in Combat: First Brigade, 25th Infantry Division (“Tropic Lightning”) in the Third Viet Cong/North Vietnamese Army Offensive, August 1968. Manhattan, Kansas 1984, s. 9-10, Doughty, s. 35.

Vihollisen löytämiseksi kehitettiin vastasissitaktiikoita kuten ”*Checkerboard*” -taktiikka. Tässä taktiikassa alueella suoritettiin etsintää täyttämällä shakkilaudan tapaan joka toinen ruutu pienellä, joukkueen tai ryhmän kokoisella osastolla. Toiminta-alue oli suoraan verrannollinen ”ruutujen” määrään, joukkueen vastuualueen ollessa noin kaksi – kolme kilometriä pitkä ja leveä. Joukkojen tuli olla liikkeessä koko ajan koko alueen tarkastamiseksi ja vihollisen liikkeen estämiseksi. Kuva ”*Checkerboard*” -taktiikasta on liitteessä 4.¹¹⁷

Etsiessään vihollista viidakossa, missä näkyvyys oli heikko tiheän aluskasvillisuuden, käytettiin usein niin sanottua ”apilanlehtitekniikkaa” (*Cloverleaf Technique*). Koska tekniikka mahdollisti varsin kattavan valvonnan jonossa etenevän joukon etupuolelle sekä molemmille sivustoille ja taakse, sitä käytettiin edettäessä taistelukosketukseen tai kun vihollisuhka oli välitön. Apilanlehtitekniikka mahdollisti sen, että vihollinen huomattiin ennen oman joukon paljastumista, tai ainakin ennen kuin koko joukko paljastui. Esimerkki komppanian apilanlehtitekniikasta on liitteessä 5. Liikuttaessa viidakossa käytettiin myös jälkivarmistuksia (”*Stay-behind*” forces). Operaation päättymisen jälkeen saatettiin jättää pieniä osastoja, jotka jäivät väijymään alueelle, missä operaatio oli suoritettu. Alueelle palannut vihollinen väijytettiin tai sitä vastaan käytettiin tykistön tulta.¹¹⁸

Viholliskosketuksen jälkeen Yhdysvaltojen armeija yleensä vahvensi kosketuksen ottanutta joukkoa ja pyrki saartamaan vihollisen. Tämä oli ”*Pile on*” -taktiikan ensimmäinen vaihe. Vietnamin taisteluliikkeet tehtiin yleensä joko ennen taistelukosketusta tai ”*Pile on*” -vaiheessa vahventavien joukkojen, jotka käsittivät Vietnamin kaikki taisteluun sitoutumattomat yksiköt. Yleisesti Vietnamin komentaja keräsi kaikki hänen käytettävissään olevat yksiköt lähialueelta aluksi vihollisen saartamiseksi tai sitomiseksi taisteluun, sitten painostamiseksi ja lopulta tuhoamiseksi. Helikopterien ja mekanisoitujen joukkojen liikkeen turvin vihollisen pakoreitit katkaistiin erilaisilla suluilla ja väijytyksillä. Tällaista saarrostopraktiikkaa kutsuttiin saarrostavan joukon ja toiminta-alueen koosta riippuen joskus myös ”*Rat hole*” tai ”*Bull’s-eye*” -taktiikaksi. Peruseriaatteena oli joka tapauksessa vihollisen löytäminen, sitominen taisteluun kiväärikaliperisillä aseilla, saartaminen muilla yksiköillä ja tuhoaminen massamaisella tykistön ja ilma-aseen käytöllä. ”*Pile on*” -taktiikat kuvastivat hyvin Yhdysvaltojen armeijan tulivoiman ja vihollisen kuluttamisen painottamista.¹¹⁹

¹¹⁷ Hay, s. 118, Doughty, s. 35.

¹¹⁸ Hay, s. 43-45, Garland Albert, N.: *Infantry in Vietnam*. The Battery Press, Inc., Nashville, Tennessee 1982, s. 120-121, Doughty, s. 35.

¹¹⁹ Doughty, s. 36.

Pimeällä toteutetuissa operaatioissa otettiin myös käyttöön uusia taktiikoita, kuten ”*Trip Wire*” -taktiikka. Tässä taktiikassa perustettiin ulkokehä suojaavan kohteen, kuten esimerkiksi kaupungin, ympärille. Ulkokehä koostui joukkueen vahvuisista, ympäripuolustettavista ja ansalangoin ympäröidyistä väijytyspaikoista jotka olivat sijoittuneet vihollisen oletettujen lähestymisreittien molemmille puolille. Väijytyspaikat olivat tykistön ja kranaatinheittimistön tiedossa, joten tehokas tulenkäyttö niiden ympärille oli mahdollista. Toinen varsinkin pimeällä käytetty taktiikka oli ”*Bushmaster*” -taktiikka, jonka tavoitteena oli estää vihollisen pääsy yhteysreiteilleen. Pienet, noin joukkueen kokoiset yksiköt perustivat puolustus-, sulk- tai väijytysasemia määrätuille alueille, kuitenkin siten, että esimerkiksi komppanian kaikki joukkueet olivat riittävän lähellä toisiaan kyeten tarvittaessa täydentämään toisiaan.¹²⁰

Huolimatta Yhdysvaltojen armeijan lähes täydellisestä mekanisoinnista ja helikopterien laajamittaisesta käytöstä, loppujen lopuksi liikkuvampi osapuoli sodassa oli vihollinen. Harva tieverkosto, sääolosuhteet tai tuhannet Yhdysvaltojen ja liittolaisten vartiopaikatkaan eivät kyenneet rajoittamaan sen liikettä, ja niinpä aloite oli lähes jatkuvasti Pohjois-Vietnamin ja *Vietkongin* joukkojen hallussa. Yhdysvaltojen armeijan taktista doktriinia Vietnamin sodassa on kritiikistä huolimatta kuitenkin luonnehdittu varsin toimivaksi. Useissa taisteluraporteissa tähdennettiin uusia tekniikoita taistella vihollista vastaan, suurten taktisten muutosten sijaan. Yleensä yksiköt sovelsivatkin vallalla olevia taktisia menetelmiä tehtävän, vihollisen ja maaston mukaan. Sissitaktiikoiden laajamittainen käyttöönotto olisi todennäköisesti kasvattanut Yhdysvaltojen armeijan tappioiden lukumäärää, joka jo muutenkin epäsuositussa sodassa ei olisi tullut kysymykseenkään. Sissitaktiikan käyttö ei todennäköisesti olisi myöskään ollut yhtään menestyksellisempää kuin Vietnamin toteutetut puolittavanomaiset (*semiconventional*) taktiikat. Ottaen huomioon Vietnamin sodan aikaan vallinneen strategisen ja poliittisen tilanteen, toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja Yhdysvaltojen armeijan sodassa käyttämille taktiikoille on edelleen vaikea kehittää. Kuten useissa lähteissä on todettu, Yhdysvaltojen armeijaa ei kyetty lyömään taistelukentällä. Aivan kuten taistelujen voittaminen ei varmistanut sodan voittamista, toisenlaiset, mahdollisesti paremmat taktiset menetelmät tuskin olisivat vaikuttaneet sodan lopputulokseen.¹²¹

¹²⁰ Wolf, s. 10, Doughty, s. 35.

¹²¹ ¹²¹ Dunn, Peter, M. and Grinter, Lawrence, E.: The American war in Vietnam – Lessons, legacies, and implications for future conflicts. Contributions in military studies, number 67. Greenwood Press, Westport, Connecticut 1987, s. 139, Doughty, s. 38-40, Hay, s. 179-183, Wolf s. 36-37.

4.4 Pohjois-Vietnamin armeija ja Vietkong

Ympäristön lisäksi vihollisen organisaatiolla ja taktiikoilla oli suuri vaikutus Yhdysvaltojen armeijan Vietnamissa käyttöönottimiin taktiikoihin. Vihollinen, kuten Yhdysvaltojen armeija sen koki, koostui kolmesta pääryhmästä: paikallisista ja alueellisista *Vietkong*-sisseistä, *Vietkongin* pääosista ja Pohjois-Vietnamin armeijasta. Joukkojen kirjosta huolimatta Pohjois-Vietnamin ja *Vietkongin* joukot toimivat toisiinsa tukeutuen eikä ollut havaintoa, että yksikään Pohjois-Vietnamin tai *Vietkongin* yksikkö olisi taistellut itsekseen huomioimatta muita. Yleensä kuitenkin *Vietkongin* pääosat ja Pohjois-Vietnamin armeija vastasivat raskaimmista taisteluista paikallisten ja alueellisten *Vietkongien* tarjotessa tukea ja tiedustelutietoa alueelta.¹²²

Paikalliset *Vietkong*-sissit olivat niin sanottuja osa-aikasotilaita, jotka toimivat pieninä ryhminä öisin, sulautuen päivisin paikalliseen väestöön. Alueelliset *Vietkongit* oli värvätty paikallisista kylistä, ja ne toimivat omien kyliensä alueella yleensä pataljoonakoossa. *Vietkongin* pääosat oli organisoitu pataljooniksi ja rykmenteiksi, joskus jopa divisiooniksi, jos operaatio ulottui koko Etelä-Vietnamin alueelle. *Vietkongin* pääosat olivat paremmin varustettuja ja koulutettuja kuin paikalliset ja alueelliset joukot, ollen siten kykeneviä varsin laajamittaisiin ja rajuihin operaatioihin. Pohjois-Vietnamin armeijan yksiköt toimivat pataljoonina, rykmentteinä ja jopa divisioonina, ja olivat *Vietkongia* paremmin varustettuja. Pohjois-Vietnamin armeijalla oli huomattavasti suurempi taisteluvoima kuin *Vietkongilla*, sillä armeijalla oli käytössä myös raskasta tykistöä sekä taistelupanssarivaunuja, varsinkin sodan loppuvaiheessa. Lukuun ottamatta suurempaa tulivoimaa ja suurempia yksiköitä, Pohjois-Vietnamin armeijan operaatiot muistuttivat *Vietkongin* pääosien operaatioita. Silloin tällöin Pohjois-Vietnamin yksiköt yrittivät myös suorittaa kevyitä ja liikkuvia *Vietkongin* kaltaisia sissioperaatioita, jotka usein eivät kuitenkaan olleet yhtä menestyksellisiä kuin paikallisten joukkojen suorittamat.¹²³

Sekä *Vietkongin* että Pohjois-Vietnamin armeijan käyttämä taktiikka, jolla yritettiin kompensoida joukkojen verrattain heikkoa tulivoimaa, oli pohjimmiltaan jalkaväkitaktiikkaa jossa liikkuvuus oli avainasemassa. Yleensä Pohjois-Vietnamin ja *Vietkongin* joukot välttivät taistelua itselleen epäedullisissa olosuhteissa, irtautuen mieluummin odottamaan parempia olosuhteita. Vuoden 1968 Tet-hyökkäys osoitti kuitenkin myös sen, että Pohjois-Vietnamin armeija ja *Vietkong* olivat valmiita hyväksymään suuretkin tappiot, jos ne koettiin tarpeellisiksi.¹²⁴

¹²² Doughty, s. 32-33, Tenhunen, s. 11-12.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid.

4.5 Taistelukuvaukset

Harhautus ja toiminnan yksinkertaisuus olivat avainasemassa, kun ilmakuljetteinen pataljoona 502. Jalkaväkidivisioonasta teki voittoisan saarrostusoperaation Phong Cao:n vuorelle marraskuussa 1966. Operaatiossa paikallisjoukoilla vahvennettu pataljoona teki ilmarynnäkön neljälle laskeutumisalueelle 15 mailia (noin 24 kilometriä) Tuy Hoa:n luoteispuolelle. Operaatio oli hyvä esimerkki ”etsi ja tuhoa” -operaation toteutuksesta.¹²⁵

Alueella oli havaittu Pohjois-Vietnamin armeijan pataljoona, jonka arvioitiin välttävän taistelua ja väistävän, mikäli hyökkääjän tavoitteeksi osoittautuisi pohjoisvietnamilaisten ryhmitysalue kukkulalla 450. Niinpä ilmakuljetteisen pataljoonan valetavoite asetettiin kukkulan 450 länsipuolelle, missä sijaittivat myös pataljoonan laskeutumisalueet. Lisäksi komppanioiden tuli alussa liikkua suuntaan, joka ei antaisi pohjoisvietnamilaisten komentajan olettaa hyökkäyksen suuntautuvan hänen pataljoonaansa vastaan.¹²⁶

Operaation alettua helikoptereista maahan laskettu pataljoona ei kohdannut vastarintaa. Komppaniat lähtivät etenemään suunnitelman mukaan niin kutsutussa *Checkerboard*-muodostelmassa kohdaten hajanaista ja kevyttä vastarintaa. Seuraavana päivänä pataljoona oli saavuttanut valetavoitteensa ja suuntasi liikkeensä kohti itää ja kukkulaa 450. Illan hämärtyessä tiedustelujoukkue saavutti kukkulan 450 ja sai havainnon komppanian vahvuisesta pohjoisvietnamilaisten tukikohdasta. Pataljoonan komentaja päätti saartaa vihollisen. B-komppania hyökkäisi osillaan lännestä ja loput komppaniasta perustaisi sulkuaseman vihollisryhmyksen eteläpuolelle, C-komppania perustaisi sulkuaseman ryhmyksen kaakkoispuolelle ja A-komppania koillispuolelle. Tiedustelujoukkue valvoisi A- ja B-komppanioiden välin pohjoisessa.¹²⁷

Seuraavana aamuna taistelut alkoivat tiedustelujoukkueen törmätessä aseisiin siirtymisen aikana vihollisen suojaavaan joukkueeseen. Puoleen päivään mennessä B-komppanian pääosat olivat paikoillaan kukkulan 450 eteläpuolella, mutta C-komppania oli vielä viiden tunnin päässä omista asemistaan. A-komppania oli vasta siirtymässä alueelle, mistä se kuljetettaisiin helikoptereilla kukkulan 450 koillispuolelle. Puolet tiedustelujoukkueesta oli paikoillaan kukkulan pohjoispuolella, toinen puolijoukkue sekä joukkue B-komppaniasta olivat taistelussa vihollisen kanssa kukkulan 450 eteläpuolella olevan kukkula 350:n länsirinteessä. Sekavan

¹²⁵ Hay, s. 117, s. 126.

¹²⁶ Hay, s. 117-118.

¹²⁷ Hay, s. 118-119.

tilanteen johdosta pataljoonan komentaja siirtyi johtamaan pataljoonaa helikopterista ope-
raatioalueen yläpuolelta. Iltapäivällä joukkueet irtautuivat taistelusta, minkä jälkeen vihollista
vastaan käytettiin voimakkaasti hävittäjien, helikopterien ja tykistön tulta. Tämän tulivalmis-
telun jälkeen kaksi B-komppanian joukkuetta hyökkäsi kukkulalle 350 kohdaten vain kevyttä
vastarintaa. Yöhön mennessä saartorengas oli valmis, hyökänneet joukkueet olivat kaivautu-
neet kukkulalle 350 ja kaikki komppaniamat olivat suunnitelluilla paikoilla.¹²⁸

Rauhallisen yön jälkeen vihollinen aloitti tunnusteluhyökkäykset Yhdysvaltalaisen joukkojen
ryhmytyksen selvittämiseksi. Kaikki saarrostavat yksiköt saivat taistelukokemuksen ja poh-
joisvietnamilaisen pataljoonan komentajalle selvisi, että hänen pataljoonansa oli saarroksissa.
Seuraavan yön aikana vihollinen kokeili saartorengasta tiiveyttä viisi kertaa, saavuttamatta
menestystä. Operaation neljännen päivän aamuna B- ja C-komppaniamat hyökkäsivät etelästä
kukkulalle 450 huipulle. A-komppaniamat tutki kukkulalla pohjoisrinteen tuhoten siellä sijainneen
konekiväärirytyksen. Taistelu oli ohi.¹²⁹

Operaation ratkaisevia elementtejä olivat taistelujen johtaminen ilmasta ja harhautus, jonka
ansioista pohjoisvietnamilaisen pataljoonan komentajalla oli pitkään kuva, että hän oli tekemi-
sissä vain pienen amerikkalaisosaston kanssa. Vasta kun partiot törmäsivät saartorengasteen
ryhmytyksen joka puolella hänelle selvisi, että hänet oli saarrettu. Amerikkalaispataljoonan
taktiikkaa kuvattiin puolittaiseksi sissitaktiikaksi (*semiguerilla tactics*), jossa käytettiin salaa-
mista ja harhauttamista, pitkiä partioiteja ja helikopterien käytön rajoittamista. Muutenkin
kaikki viitteet tulevasta operaatiosta pyrittiin rajoittamaan minimiin.¹³⁰

Liike ja hyökkäyksellisyys osoittautuivat toimiviksi periaatteiksi operaatiossa *Eagle Claw* al-
kuvuodesta 1966, jossa komppaniamat suoritti ”etsi ja tuhoa” -tehtävää. Tiedustelutietojen mu-
kaan vahvuudeltaan tuntematon vihollinen oli havaittu laakson pohjaa peittävässä tiheässä
viidakossa ja komppaniamat tehtävä oli etsiä vihollinen ja tuhota se mikäli mahdollista.¹³¹

Laaksossa komppaniamat kohti avattiin tuli arviolta joukkueen vahvuisen vihollisen toimesta.
Kärjessä olleet joukkueet vastasivat tuleen ja siirtyivät aseisiin, joista voisivat hyökätä vihol-
lisen kimppuun. Vihollistulituksen jatkuessa voimakkaana käytettiin vihollisen tukikohtaa
vastaan omaa tulitukea ja komppaniamat määräsi kolmannen joukkueensa hyökkää-

¹²⁸ Hay, s. 119-120.

¹²⁹ Hay, s. 120-123

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Garland, s.102-105.

mään välittömästi tykistön ja ilmavoimien iskun päättymisen jälkeen. Iskun päätyttyä, kolmannen joukkueen miehet syöksyivät eteenpäin nopeasti liikkuen ja jatkuvasti tulittaen.¹³²

Ennen kuin joukkue saavutti vihollisen puolustuslinjan, vihollinen, vahvuudeltaan kaksi komppaniaa, irtaantui ja lähti pakenemaan etelään ja kaakkoon, suoraan toisen joukkueen ja hyökkäystä tukeneen ilmarakettiyksikön tuleen. Kolmas joukkue jatkoi hyökkäystään pitkin vihollisen kauas etelään jatkuvaa puolustuslinjaa siirtäen tykistön ja kranaatinheitin tulta edetessään. Komppanianpäällikkö päätti käyttää tilaisuutta hyväkseen ja veti hyökkäykseen mukaan myös ensimmäisen ja toisen joukkueensa. Lopulta komppanianpäällikkö keskeytti hyökkäyksen, jotta komppania voitiin täydentää ja järjestää uudelleen.¹³³

Heti tykistökeskityksen ja ilmaiskun jälkeen alkanut kolmannen joukkueen rynnäkö, jota oli tehostettu kiinnitetyn pistimin, huudoin ja voimakkaalla käsiasetulella, vahvistettuna kahden muun joukkueen osallistumisella rynnäköön, oli pitänyt vihollisen sekavassa tilassa ja estänyt puolustuksen uudelleenorganisoinnin taaemmalle tasalle.¹³⁴

Huolimatta suuremmasta joukkojen määrästä ja teknisestä ylivoimasta Yhdysvaltojen armeijan Vietnamissa käyttämät taktiikat, kuten eristämistaktiikka (*Cordon and Search*), eivät aina tuottaneet tulosta. Syyskuussa 1968 kaksi jalkaväkikomppaniaa oli tekemässä väkivaltaista tiedustelua (väkivaltainen tiedustelu tarkoitti käytännössä ”etsi ja tuhoa” -tehtävää, nimi muuttui huhtikuussa 1968) viidakossa kahdeksan kilometriä Tay Ninh:sta pohjoiseen. Tiedustelu alkoi aamuseitsemältä, mutta puoleenpäivään mennessä jalkaväki oli saanut etsittyä vasta noin neliökilometrin alueen äärimmäisen tiheän kasvuston ja vaikeakulkuisen maaston takia. Puolenpäivän jälkeen prikaatinkomentaja havaitsi johtohelikopteristaan kolmen miehen vihollispartion aukealla alueella, vain 300 metriä jalkaväkikomppanioiden eteläpuolella. Johtohelikopterista avattiin tuli partiota kohti, joka kuitenkin onnistui pakenemaan aukealta viidakkoon, missä myös omat jalkaväkikomppaniat olivat. Prikaatinkomentaja toimeenpani välittömästi eristämisooperaation maassa olleilla kahdella jalkaväkikomppanialla, eristettävän ja etsittävän alueen ollessa noin neliökilometrin suuruinen. Jalkaväki jatkoi etsintää pimeään tuloon saakka, ilman tuloksia. Alueen eristämiseen käytettiin myös jatkuvaa tykistötulta, jonka tarkoituksena oli estää vihollista tuomasta lisää joukkoja alueelle.¹³⁵

¹³² Garland, s. 105.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Wolf, s. 10.

Operaatio toi esille jalkaväen viidakossa suorittamien väkivaltaisten tiedustelujen heikkouksia. Varsin mittavat panostukset niin taisteluvoiman kuin tulituen käytön suhteen eivät tuoneet minkäänlaista tulosta, vaikka kolmea vihollistaistelijaa vastaan käytettiin kahta komppaniaa ja suurta määrää tykistöä. Lisäksi jalkaväkikomppaniat ovat varsin haavoittuvaisia toimiessaan käytännössä vihollisen ehdoilla tiheässä viidakossa, missä komppanioita vastaan saatettiin hyökätä miltä suunnalta tahansa. Myös johtaminen oli vaikeaa tiheässä maastossa, samoin helikopterikuljetteisten vahvistusten oikea-aikainen käyttö. Varsinkin jos vihollisella oli käytössään ilmatorjunta-aseistusta.¹³⁶

¹³⁶ Ibid.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Vietnamin sota oli jotain sellaista, mihin Yhdysvallat ei ollut varautunut. Yhdysvaltojen armeijalla ei ollut selkeää strategiaa Vietnamin sotaan, vaan se uskoi lyövänsä Pohjois-Vietnamin armeijan ja *Vietkong*-liikkeen ylivertaisen kalustonsa, liikkuvuutensa ja ennen kaikkea tulivoimansa turvin. Yhdysvaltojen armeijan taktiikka, jotka oli vielä viisitoista vuotta aikaisemmin Korean sodassa toiminut, oli osin toisen maailmansodan rintamasodankäynnin peruja, ja jo siksi suuressa mittakaavassa sopimaton Vietnamin viidakoihin ja vastaamaan vihollisen harjoittamaan sissisodankäyntiin. Yhdysvaltojen armeija joutuikin kehittämään Vietnamin sotaa varten taktiikoita ja taistelutekniikoita, jotka olivat ominaisia vain Vietnamin sodalle ja joita ei sodan jälkeen käytetty vastaavassa mittakaavassa.

Niin maavoimien kuin merijalkaväenkin taistelussa korostui tulenkäyttö. Vaikka joukkojen hajauttamisen takia myös tykistö oli hajautettu ja tuki taistelevia joukkoja yleensä pattereittain, yksittäisellä komentajalla oli käytettävissään vastustajaan verrattuna suunnaton tulivoima kranaatinheittimistön, tykistön, ilma-aseen ja taisteluhelikopterien muodossa. Kaiken lisäksi tämä tulivoima oli varsin nopeasti komentajan käytettävissä. Yhdysvaltojen armeijan taktiikka rakentuikin Vietnamissa suuren tulivoiman ympärille. Vihollinen pyrittiin paikallistamisen jälkeen sitomaan taisteluun pakenemisen estämiseksi, minkä jälkeen vihollista vastaan käytettiin tulitukea, yleensä sekä tykistöä ja kranaatinheittimistöä että taisteluhelikoptereita ja hävittäjäpommittajia. Tästä hyvänä esimerkkinä on ”etsi ja tuhoa” -operaatioiden niin sanottu hevosenkenkätaktiikka, jossa vihollisen pakeneminen estettiin saartamalla se joka suunnalta ja ajamalla niin sanotusti umpikujaan. Tämän jälkeen vihollinen pyrittiin tuhoamaan voimakkaalla tulitukiaseiden tulella.

Vastasissisodankäyntiä ei Vietnamin sodassa suuressa mittakaavassa harjoitettu, vaan painopiste oli ”etsi ja tuhoa” -operaatioissa. Yhdysvaltojen armeijan sodankäynnissä oli kuitenkin paljon viitteitä vastasissisodankäynnistä, kuten esimerkiksi hyökkäyksellisyys, paikallisen väestön ja joukkojen hyväksikäyttö, pyrkimys eristää *Vietkong* ulkopuolisesta ja paikallisesta huollosta sekä tukikohtien perustaminen ja helikopterien käyttö sissien etsintään. Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen taktiikoita Vietnamissa luonnehdittiinkin puolittavanomaisiksi, koska ne perustuivat tavanomaiseen sodankäyntiin sisältäen kuitenkin runsaasti vastasissisodankäynnin piirteitä.

Merijalkaväki taisteli Vietnamissa pääosin maavoimien tapaan suorittaen ”etsi ja tuhoa” -operaatioita sekä alueen puhdistus- ja varmistusoperaatioita, mutta teki myös jonkin verran

maihinnousuja. Maihinnousut tehtiin kuitenkin ilman vastarintaa alueille, jotka olivat periaatteessa omien joukkojen hallinnassa ja joilla oli myös siviilejä, joten merijalkaväen maihinnoususodankäynti Vietnamissa ei ollut täysin doktriinin mukaista. Doktriinia jouduttiinkin kehittämään Vietnamin sotaan sopivaksi. Merijalkaväen maihinnousudoktriinia on tarkasteltu tarkemmin Arimo Koiviston tutkimuksessa ”*Vietnamin sodan (1965 - 1973) vaikutus Yhdysvaltain merijalkaväen käyttöajatuksen ja merijalkaväen käyttö Vietnamin sodan jälkeisissä konflikteissa (Grenada ja Panama)*”. ”Etsi ja tuhoa” -operaatioiden suorittamiseen merijalkaväki soveltui erinomaisesti, koska merijalkaväen vastasisisodankäynnin operaatiotyypeistä reagointioperaatio muistutti toteutukseltaan hyvin paljon ”etsi ja tuhoa” -operaatiota. Merijalkaväki soveltui Vietnamin sotaan myös siitä syystä, että sitä oli suunniteltu käytettäväksi pitkittyneessä taistelussa.

Koska ”etsi ja tuhoa” -operaatiot olivat Vietnamin sodan yleisin operaatiotyyppi, sen tarkastelu määriteltyjen taktisten periaatteiden kautta auttaa osaltaan ymmärtämään taktisten periaatteiden toteutumista Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen sodankäynnissä. ”Etsi ja tuhoa” -operaatioissa *tavoitteellisuus* oli hyvin selkeää: vihollinen haluttiin löytää, yleensä viidakossa partioimalla tai helikoptereista tähystämällä, sen jälkeen sitoa taisteluun ja lopulta tuhota. *Hyökkäyksellisyys* ei erityisesti korostunut ”etsi ja tuhoa” -operaatioissa, jotka olivat josinällään täysin hyökkäyksellisiä operaatioita. *Painopisteen luominen* onnistui ”etsi ja tuhoa” -operaatioissa osittain: operaatiolla ei ollut varsinaista painopistettä, jos painopisteeksi ei laskea yleensä varsin laajaa aluetta, jolta vihollista etsittiin. Vihollisen paljastumisen, tai viimeistään taistelukosketuksen saamisen jälkeen, muodostui havaittua vihollista vastaan selkeä painopiste. Painopisteen muodostumisessa auttoi *joustavuus*, joka kuljetus- ja taisteluhelikopterien käytön kautta mahdollisti suhteellisen nopean joukkojen keskittämisen ja tulituen käytön. Kuten muussakin Yhdysvaltojen armeijan sodankäynnissä Vietnamissa, *liike* oli avainasemassa paitsi vihollista etsittäessä, ennen kaikkea vihollisen taisteluun sitomisessa ja saarostamisessa ”*Pile on*” -taktiikan mukaisesti.

Yllätyksellisyyteen ”etsi ja tuhoa” -operaatioissa pyrittiin ennen kaikkea ”vasara ja alasin” -taktiikalla. Myös ”hevosenkä” -taktiikka sisälsi yllätyksen elementtejä, ainakin siinä vaiheessa kun vihollinen tajusi olevansa saarrettuna. Periaatteessa ”etsi ja tuhoa” -operaation toteutus oli hyvin yksinkertainen, sillä operaatioissa nimensä mukaan ensin etsittiin ja sen jälkeen tuhottiin vihollinen. Kuitenkin siinä vaiheessa, kun periaate vietiin käytäntöön, tässä tapauksessa Etelä-Vietnamin viidakoihin, toiminta muuttui huomattavasti monimutkaisemmaksi. Varsinkin, kun *maaston käyttö* ei kuulunut Yhdysvaltojen maavoimien tai merijalka-

väen vahvuuksiin Vietnamin sodassa, sillä amerikkalaisjoukot hävisivät viholliselle ennen kaikkea maaston käytössä ollen vastustajaansa huomattavasti äänekkäämpiä ja kömpelömpiä.

Yleisesti Vietnamin sodassa Yhdysvaltojen armeijan määritellyistä taktisista periaatteista liike korostui ja myös kehittyi eniten sodan aikana, varsinkin operatiivisella tasolla. Suurimpana syynä liikkeen ja liikkuvuuden kehittymiseen ja korostumiseen oli helikopterien ja niiden käytön kehittyminen. Osaltaan amerikkalaisjoukkojen liikkuvuutta Vietnamin paransi myös jokien käyttö partiointiin ja liikkumiseen, jota on tutkittu tarkemmin Ilkka Pentikäisen tutkimuksessa ”*Jokioperaatiot Vietnamin sodassa*”. Helikopterien käyttö, joka oli vielä Vietnamin sodan alussa verrattain vähäistä, vaikutti kuitenkin dramaattisesti amerikkalaisjoukkojen liikkuvuuteen mahdollistaen pataljoonien ja divisioonienkin nopeat siirrot paikasta toiseen maastosta riippumatta, ja jalkaväen mahdollisuus ainakin näennäisesti hallita suuri alueita kasvoi huomattavasti. Sodan loppuvaiheessa lähes kaikki joukkojen kuljetukset tehtiinkin helikoptereilla. Liikkeen yhteydessä tulee huomioida tulenkäyttö ja ennen kaikkea tulenkäytön ylivoima, joka Yhdysvaltojen maavoimilla ja merijalkaväellä oli jatkuvasti puolellaan. Vietnamin kuitenkin käytettiin ensin liikettä, sen jälkeen tulta, mikä poikkesi perinteisestä tulen ja liikkeen kaavasta.

Toisaalta vaikka Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki voittivat vihollisensa operatiivisessa liikkuvuudessa, he usein hävisivät viholliselleen siinä vaiheessa kun joukot jalkautuivat helikoptereista viidaksoon. Kevyesti varustettu, maaston ja olosuhteet tuntenut vihollinen oli huomattavasti liikkuvampi Vietnamin viidakossa kuin verrattain raskaasti varustetut amerikkalaisotilaat. Liikkeen käyttö viholliskosketuksen jälkeen oli maassa taistelleilla joukoilla useimmiten heikkoa, tosin liikettä käytettiin myös tehokkaasti hyödyksi vihollisen lyömisessä kuten taistelukuvausten esimerkki tulen ja liikkeen käytöstä osoittaa. Maassa ollut, viholliskosketuksen saanut joukko pyrki kuitenkin yleensä vain sitomaan vihollisen taisteluun samalla kun muilla, taistelusta irti olleilla joukoilla pyrittiin vahvistamaan taistelukosketuksen ottanutta joukkoa ja saartamaan vihollinen. Saartaminen toteutettiin usein helikoptereilla kuljetetuilla tai mekanisoiduilla joukoilla. Kokonaisuutena liike korostui Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen operaatioissa varsinkin etsittäessä vihollista ja tätä saarrostaessa.

Kuten liikkeen korostumisen ja kehittymisen, myös joustavuuden suurimpana syynä oli helikopterien laajamittainen käyttö, joka mahdollisti joukkojen nopean vahventamisen tilanteen vaatimalla tavalla. Vaikka helikopterit mahdollistivatkin todella joustavan toiminnan vielä pataljoonatasolla, maassa taistelleen komppanian toiminnan joustavuutta rajoitti maasto, joka vaikeutti huomattavasti liikettä ja johtamista. Huolto ei ollut enää riippuvainen tiestöstä, vaan

hajallaan olleet yksiköt kyettiin huoltamaan helikoptereilla, mikä toi joustavuutta myös huollon suunnitteluun.

Vietnamin sotaa edeltäneet taisteluohjesäännöt, niin maavoimien kuin merijalkaväenkin, korostivat hyökkäyksellistä ajattelua kaikessa toiminnassa. Hyökkäyksellisyys leimasikin vahvasti Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen toimintaa Vietnamin sodassa, oli kyse sitten hyökkäyksestä tai puolustuksesta. Vaikka sota olikin strategisella tasolla puolustusotaa, sodan operaatiot olivat hyökkäyksellisiä. Myös Vietnamiin kehitetyt operaatiotyypit, kuten ”etsi ja tuhoa”, ”*eagle flight*” sekä lopulta myös puhdistus- ja varmistusoperaatiot, olivat hyökkäyksellisiä.

Yhdysvaltojen maavoimien taisteluohjesääntö määritteli ennen sotaa vuonna 1962 taistelun lopulliseksi tavoitteeksi vihollisen lyömisen ja hyökkäyksen tärkeimmäksi tavoitteeksi vihollisen tuhoamisen. Samat määritelmät löytyvät myös merijalkaväen taisteluohjesäännöstä vuodelta 1964. Kaikkien operaatioiden tavoitteeksi muodostui sodan kuluessa vihollisen löytäminen ja tuhoaminen, vaikka alkuperäinen tarkoitus saattoi olla esimerkiksi alueen rauhoittaminen partioinnilla. Toisaalta vihollisen tuhoaminen oli ainoita selkeitä tavoitteita sodassa, jonka tavoitteet olivat useille sotaan osallistuneille epäselvät. Selkeiden operatiivisen tason tavoitteiden puute yhdessä sodan erikoisen luonteen kanssa muuttivat sodan näännetyssodaksi ja vaikeuttivat huomattavasti sodan etenemisen arviointia.

Painopisteen luominen epäonnistui osittain niin maavoimilta kuin merijalkaväeltäkin Vietnamin sodassa. Yhdysvaltojen sodanjohdossa ei suunnannut sotatoimia mitään Pohjois-Vietnamin painopistettä kohtaan, vaan *Vietkong* oli sodanjohdon painopiste. Koska *Vietkong* oli yhtä aikaa kaikkialla ja ei missään, sitä vastaan oli operatiivisella tasolla mahdoton muodostaa selkeää painopistettä. Painopiste jakautui yleensä suhteellisen suurelle alueelle, jolta vihollista yritettiin etsiä. Kuitenkin siinä vaiheessa kun vihollinen oli havaittu, kärjistetyksi sanottuna kaikki mielenkiinto suuntautui vihollista kohtaan. Tällöin muodostettiin selkeä voimankäytön painopiste keskittämällä taistelusta irti olleet joukot kyseistä vihollista vastaan. Tällainen painopisteen muodostaminen oli toki painopisteen periaatteen mukainen, sillä siinä keskittiin vihollista suurempi taisteluvoima ratkaisevaan paikkaan, mutta pääsääntöisesti tämä tapahtui lähinnä komppania- ja pataljoonatasolla. Pataljoonatasolla ei tapahtunut selkeää painopisteen muodostamista. Lisäksi taktisten periaatteiden edellyttämän ratkaisutaisteluun ei Yhdysvaltojen armeijalla ollut mahdollisuuksia. Painopisteen periaatteeseen kiinteästi liittyvää joukkojen taloudellista käyttöä ei Vietnamin sodassa varsinaisesti nähty, sillä selkeän painopisteen puuttumisen vuoksi joukot oli hajautettu hyvin laajalle alueelle. Näin myös taistelu-

voiman keskittäminen nopeasti muodostuneeseen painopisteeseen oli ainakin periaatteessa hidasta. Toisaalta helikopterien käytön tuoma joustavuus mahdollisti joukkojen hajauttamisen ja nopeutti voiman keskittämistä.

Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki pyrkivät yllättämään vihollisen, mutta useimmiten helikopterein ja panssarivaunuin liikkuneet amerikkalaisjoukot tulivat itse yllätetyiksi. Esimerkiksi viidakossa aluskasvillisuutta ja puita panssarivaunuilla raivaten edenneen mekanioidun joukon mahdollisuus yllättää vihollinen oli käytännössä olematon. Helikoptereilla liikkuneiden joukkojen mahdollisuus yllätykseen oli huomattavasti suurempi, ja ainakin vihollisen aika valmistautua jäi huomattavasti lyhyemmäksi. Toisaalta komppaniatasolla ja siitä alaspäin amerikkalaiset joukot onnistuivat usein yllättämään vihollisensa. Yllätykseen perustuivat vihollisen liikkeiden oikeaan ennakointiin, kuten ”etsi ja tuhoa” -operaatioiden ”vasara ja alasin” -taktiikassa, tai varsinkin pimeällä käytetyssä ”*Bushmaster*” -taktiikassa. Samoin vihollisen yllätykseen pyrittiin väijyttämään taistelupaikoille jääneillä jälkivarmistusosastoilla ja erilaisten ”syöttien” käytöllä, joiden tarkoituksena oli harhauttaa vihollinen hyökkäämään haluttuun paikkaan. Vietnamin yllätykselliseen toimintaan liittyi usein harhauttaminen.

Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen toiminta Vietnamin sodassa oli varsin yksinkertaistettua pääosan operaatioista ollessa ”etsi ja tuhoa” -operaatioita, joiden toteutustapa oli varsin suoraviivainen. Muutenkin suoraviivaisuus leimasi Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen toimintaa Vietnamin sodassa: kaikki toiminta tähtäsi lopulta vihollisen paikantamiseen ja tuhoamiseen. Toisaalta, kuten Clausewitz oli kirjoittanut, sodassa kaikki oli yksinkertaista, mutta yksinkertainen oli vaikeaa. Vaikka amerikkalaisjoukkojen toiminta oli onnistuttu pitämään yksinkertaisena, Vietnamin viidakot ja usein vaikeasti ennakoitavissa oleva vihollinen tekivät maavoimien ja merijalkaväen sodankäynnistä monimutkaista. Useat pienet tapahtumat, joita ei kyetty ennakoimaan, tekivät yksinkertaisistakin suunnitelmista vaikeasti toteutettavia. Yhdysvaltojen armeijan joukot Vietnamin sodassa kuitenkin pyrkivät kaikessa toiminnassa mahdollisimman yksinkertaisiin ratkaisuihin. Huollon järjestelyjen yksinkertaistamisessa helikopterilla oli suuri vaikutus, sillä erilaisten huoltoteiden sijaan hajallaan olleiden joukkojen täydentäminen ja haavoittuneiden evakuointi onnistui helikopterilla huomattavan helposti.

Määritellyistä taktisista periaatteista Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki toteuttivat heikoimmin maaston käyttöä, varsinkin jos vertailukohtana oli kotiseuduillaan taisteleva *vietkong*-taistelija. Vietnamin sodassa Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki kokivat maaston lähinnä haitaksi, ei mahdollisuudeksi, ja sitä pyrittiinkin raivaamaan esimerkiksi taistelija ja rynnäkköpanssarivaunuilla sekä kasvimyrykyillä. Maastonkäytön periaate, jonka mukaan

kaikki toiminta perustui ratkaisevien maastonkohtien hallintaan, ei saanut suurta huomiota Vietnamin sodassa. Yhdysvaltojen armeija ei keskittänyt huomiotaan maastonkohtien hallintaan, vaan laajan alueen valvontaan pääasiassa helikopterien avulla, sekä havaitun vihollisen tuhoamiseen.

Tutkimusongelmana oli selvittää, millaisia taktisia periaatteita Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki käyttivät Vietnamin sodassa ja miksi juuri kyseisiä periaatteita käytettiin. Voidaan todeta, että tutkimuksessa määritellyistä taktisista periaatteista kaikki toteutuivat jossain määrin Vietnamin sodassa, mutta esiin tulee nostaa liike, joustavuus ja hyökkäyksellisyys. Yhtenevyys sodankäynnin periaatteisiin on varmasti suurin syy siihen, miksi tutkittuja periaatteita noudatettiin myös Vietnamin sodassa, sillä tutkimuksen taktiset periaatteet on johdettu sodankäynnin periaatteista, jotka ovat hioutuneet vuosikymmenten, ellei jopa vuosisatojen ajan, osan ollessa yhteneväisiä Clausewitzin periaatteiden kanssa.

Vietnamin sodassa tutkimuksessa määritellyistä Yhdysvaltojen armeijan taktisista periaatteista kehittyivät lähinnä joustavuus ja liike, ennen kaikkea helikopterien käytön ansiosta. Helikopterien käyttö Vietnamin sodan alussa oli verrattain vähäistä, mutta sodan loppuvaiheessa lähes kaikki joukot olivat ilmakuljetteisia. Helikopterien käyttö lisäsi huomattavasti Yhdysvaltojen joukkojen operatiivista liikkuvuutta ja mahdollisuutta käyttää reservejä joustavasti siellä, missä niitä tarvittiin, eli yleensä sulkemaan vihollisen pakenemisreitit.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin, millaisia taktisia periaatteita Yhdysvaltojen maavoimat ja merijalkaväki käyttivät Vietnamin sodassa, miksi kyseisiä periaatteita käytettiin ja kuinka maavoimat ja merijalkaväki taistelivat Vietnamissa. Yhdysvaltojen armeijan taktiikkaan ja taktisiin periaatteisiin liittyen jatkotutkimusta kaipaa Ranskan Indokiinan sodan, sekä kommunistiselle vastaan Malesiassa 1948 - 1957 taistelleiden englantilaisten saamien kokemusten vaikutus Yhdysvaltojen taktiikkaan Vietnamin sodassa. Lisää tutkimusta kaipaa myös Yhdysvaltojen toisessa maailmansodassa Tyynenmeren saarilla japanilaisia vastaan käymien viidakkotaisteluiden kokemusten mahdollinen vaikutus Vietnamin sodan viidakkotaisteluissa käytettyihin taktiikoihin.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Yhdysvaltojen armeijan taktiset periaatteet toimivat Vietnamin sodassa varsin hyvin. Maavoimien ja merijalkaväen taistelu perustui massiiviseen tulenkäyttöön, jonka ympärille kaikki muu toiminta rakentui. Helikopterien käyttö toi Yhdysvaltojen maajoukoille huomattavasti lisää joustavuutta ja teki operaatioiden suorittamisesta yksinkertaisempaa. Kokonaisuutena amerikkalaisjoukkojen toiminta Vietnamissa oli hyvin

hyökkäyksellistä ja suoraviivaista, sekä tavoitteellista ainakin taktisella tasolla, missä tavoitteena yleensä oli vihollisen tuhoaminen. Sodan selkeiden strategisten tavoitteiden puuttuminen ilmeni myös operatiivisen tason tavoitteiden puutteena ja vaikeutti selkeän painopisteen muodostamista, varsinkin kun painopistettä yritettiin muodostaa ympäri Etelä-Vietnamia levittäytyneen *Vietkong*-liikkeen tuhoamiseen. Yhdysvaltojen maavoimien ja merijalkaväen suurin heikkous tutkituista taktisista periaatteista oli maaston käyttö, sillä amerikkalaisotilaat kokivat Vietnamin maaston lähinnä uhkana ja ennen kaikkea esteenä, ei mahdollisuutena.

Huolimatta muutamista puutteista taktisten periaatteiden noudattamisessa, niin Yhdysvaltojen maavoimat kuin merijalkaväkikin onnistuivat Vietnamin sodassa tuottamaan Pohjois-Vietnamin ja *Vietkongin* joukoille huomattavia tappioita. Taistelukentällä Yhdysvaltojen armeija oli yleensä hallitsevampi osapuoli sen jälkeen, kun taistelukosketus oli otettu. Tästä syystä maavoimat ja merijalkaväki voittivatkin suurimman osan käymistään taisteluista, mikä varmasti vaikutti osaltaan uusien taktiikoiden hitaaseen kehittämiseen. Taistelujen voittaminen ja taistelukentän näennäinen hallinta eivät kuitenkaan vaikuttaneet sodan lopputulokseen.

LÄHTEET

Julkaisemattomat lähteet

Koivisto, Arimo: Vietnamin sodan (1965-1973) vaikutus Yhdysvaltain merijalkaväen käyttöajatukseseen ja merijalkaväen käyttö Vietnamin sodan jälkeisissä konflikteissa (Grenada ja Panama). 83. Kadettikurssi, 2000.

Pentikäinen, Ilkka: Jokioperaatiot Vietnamin sodassa. 71. Merikadettikurssi, 2005.

Tenhunen, Juha: Vietnamin maasotatoimien tärkeimmät operatiivis-taktiset kokemukset. Sotakorkeakoulun diplomityö nro 1122 (1973, Kansallisarkisto/Sörnäinen).

Julkaistut lähteet

Bruce, George: Dictionary of Wars. HarperCollins Manufacturing, Glasgow, Great Britain 1995.

Doughty, Robert A.: The Evolution of US Army Tactical Doctrine, 1946-1976. Leavenworth Papers, no. 1. Combat Studies Institute. US Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth. Kansas 1979. <http://www-cgsc.army.mil/carl/download/csipubs/doughty.pdf> (10.02.2009)

Dunn, Peter, M. and Grinter, Lawrence, E.: The American war in Vietnam – Lessons, legacies, and implications for future conflicts. Contributions in military studies, number 67. Greenwood Press, Westport, Connecticut 1987.

FM 100-5, Operations, 19 February 1962. HQ Department of The Army. Washington D.C. 1962.

FMFM 6-1, Marine Division, 1964. US Marine Corps. Washington D.C. 1964.

FMFM 6-3, Marine Infantry Battalion, 1964. US Marine Corps. Washington D.C. 1964.

Galvin, John R.: Three Innovations, Prime Tactical Lessons of the Vietnam War. Army Magazine 3/1972.

- Garland, Albert, N.: *Infantry in Vietnam*. The Battery Press, Inc., Nashville, Tennessee 1982.
- Hay, Jr., John H.: *Vietnam Studies. Tactical and Materiel Innovations*. Department of the Army. Washington D.C. 1974.
- Hanyok, Robert J.: *Skunks, Bogies, Silent Hounds and the Flying Fish: The Gulf of Tonkin Mystery, 2-4 August 1964*. *Cryptologic Quarterly* 24. February 1998. <http://www.nsa.gov/vietnam/releases/relea00012.pdf> (1.12.2008)
- Hilgartner, Peter, L.: *Amphibious Doctrine in Vietnam*. *Marine Corps Gazette* 1/1969.
- History and Museums Division HQ, U.S. Marine Corps: *The Marines in Vietnam 1954 – 1973: An Anthology and Annotated Bibliography*. Washington D.C. 1974.
- Jenkins, Brian M.: *The Unchangeable War*. Advanced Research Projects Agency. The Rand Corporation, Santa Monica, CA 1970.
- Kesseli, Pasi (toim.): *Kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota – Tutkimus Malaijan (1948 - 60), Vietnamin (1946 - 75) ja Algerian (1954 - 62) sodista*. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos, Julkaisusarja 2, n:o 4, Helsinki 1998.
- Kohn, Childs, George: *Dictionary of Wars*. Facts on File Publications, New York, N.Y. 1999.
- Kolstela, Risto: *Clausewitz ja Yhdysvaltain sotatäito*. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos, Julkaisusarja 2, n:o 3, Helsinki 1998.
- Krepinevich, Andrew, F., Jr.: *The Army and Vietnam*. Baltimore, Maryland and London 1986.
- Leskinen, Jari: *Taktisista voitoista strategiseen tappioon – Yhdysvalloissa käyty väittäily Vietnamin sodan (1965-1975) strategiasta, taktiikasta ja opetuksista*. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos 1998.
- Moskin, Robert, J.: *The U.S. Marine Corps Story*. McGraw-Hill Book Company, New York 1987.

Nalty, Bernard C.: The Vietnam War. The History of America's Conflict in Southeast Asia. Salamander Books Ltd, London 1996.

Newark, Tim: Turning the Tide of War. Hamlyn, a division of Octopus Publishing Group Ltd., 2-4 Heron Quays, London 2001. Suomennos Gummerus kustannus 2002.

Peltonen, Martti: Korean ja Vietnamin sotien vaikutukset ilma-aseen käyttöajatuksiin ja käyttöön Yhdysvaltojen maavoimien sotatoimissa. Maanpuolustuskorkeakoulu/Sotahistorian laitos Julkaisusarja 2, n:o 1, Gummerus, Saarijärvi 1996.

Shulimson, Jack – Johnson, Charles, M.: U.S. Marines in Vietnam 1965. The Landing and the Buildup. Department of The Navy, U.S. Marine Corps. Washington D.C. 1978.

Summers, Jr., Harry G.: On Strategy – A Critical Analysis of the Vietnam War. Presidio Press, Novato, CA 1982.

Summers, Jr., Harry G.: Vietnam War Almanac. Facts on File Publications, New York, N.Y. 1985.

Stanton, Shelby, L.: The Rise and Fall of an American Army: U.S. Ground Forces in Vietnam, 1965 – 1973. Novato, California 1985.

Studt, J.C.: Battalion in the Attack. Marine Corps Gazette 7/1970, s. 39-44.

Thompson, Scott, W. – Donaldson, Frizzell, D.: The Lessons of Vietnam. Crane, Russak & Company, Inc., New York, N.Y. 1977

Telfer, Gary L - Rogers, Lane - Fleming, Jr., Keith: U.S. Marines in Vietnam 1967, Fighting the North Vietnamese. Department of The Navy, U.S. Marine Corps. Washington D.C. 1984.

Wells, Edward: First In, First Out, The Marine Experience in Vietnam 1965-1971. Marine Corps Gazette 1/1984, s. 36-46.

Williamson, Jr., Samuel R.: Quo Vadis: The Army After Vietnam. Army Magazine 9/1973.

Wolf, Duquesne, A.: *The Infantry Brigade in Combat: First Brigade, 25th Infantry Division ("Tropic Lightning") in the Third Viet Cong/North Vietnamese Army Offensive, August 1968*. Manhattan, Kansas 1984.

LIITTEET

- Liite 1 Vietnamin kartta
- Liite 2 Sodankäynnin periaatteet
- Liite 3 Tutkimuksen käsitteitä
- Liite 4 Checkerboard -tekniikka
- Liite 5 Apilanlehtitekniikka

VIETNAMIN KARTTA

Huom.: Ho Chi Minh City on entinen Saigon

Lähde: www.asianinfo.org

SODANKÄYNNIN PERIAATTEET

Sodankäynnin periaatteet kuten ne on esitetty FM 100-5 1962 (s. 46-48) ja FMFM 6-1 1964 (s. 2-3).

- Tavoitteellisuus (*Principle of the Objective*)

Kaikki sotilasoperaatiot tuli suunnata kohti selkeästi määriteltyä, ratkaisevaa ja saavutettavaa tavoitetta. Lopullinen tavoite oli vihollisen ja tämän taistelutahdon tuhoaminen, jonka saavuttamista jokaisen sotilasoperaation tuli edesauttaa.

- Hyökkäyksellisyys (*Principle of the Offensive*)

Hyökkäys oli välttämätöntä ratkaisun saamiseksi ja oman toiminnanvapauden säilyttämiseksi. Hyökkäämällä komentaja sai aloitteen, määräsi taistelujen rytmin ja suunnan, saattoi hyödyntää vihollisen heikkouksia ja nopeasti vaihtuvia tilanteita sekä kykeni vastaamaan odottamattomaan tilanteen kehittymiseen. Jopa puolustuksessa komentajan tuli etsiä mahdollisuutta aloitteen kaappaamiseen ja ratkaisun saavuttamiseen hyökkäyksen keinoin.

- Painopiste (*Principle of Mass*)

Ratkaisun saamiseksi tuli komentajan keskittää suurempi taisteluvoima ratkaisevaan paikkaan ratkaisevalla hetkellä.

- Joukkojen taloudellinen käyttö (*Principle of Economy of Force*)

Joukkojen järkevä käyttö mahdollisti tehtävän toteuttamisen mahdollisimman pienillä resurssien käytöllä. Periaate oli luonnollista seurausta painopisteen periaatteelle. Joukkojen taloudellinen käyttö oli pikemminkin taisteluvoiman jakamista siten, että painopisteessä oli käytettävissä riittävä määrä joukkoja.

- Liike (*Principle of Maneuver*)

Liike oli oleellinen osa taisteluvoimaa, joka edesauttoi menestyksen hyödyntämistä, säilytti toiminnanvapauden ja vähensi haavoittuvuutta. Taistelussa liikkeen menestyksellinen käyttö edellytti joustavuutta organisaatiossa, huollossa sekä johtamisessa.

- Johdon yhtenäisyys (*Principle of Unity of Command*)
Täyden taisteluvoiman saavuttaminen edellytti johdon yhtenäisyyttä, mikä saavutettiin kaiken toiminnan koordinoinnilla kohti yhteistä tavoitetta. Parhaiten johdon yhtenäisyys saavutettiin antamalla yksittäiselle komentajalle riittävä käskyvalta.
- Turvallisuus (*Principle of Security*)
Turvallisuus oli oleellista taisteluvoiman suojelemisessa. Turvallisuus saavutettiin toimenpiteillä, joilla ehkäistiin yllätykset, säilytettiin toiminnan vapaus ja ehkäistiin vihollisen tiedustelua.
- Yllätys (*Principle of Surprise*)
Yllätys saattoi ratkaisevasti vaikuttaa taistelun kulkuun. Yllätyksen tuoman edun turvin lukumääräisesti heikompi vihollinen saattoi lyödä vahvemman. Yllätyksessä viholliseen iskettiin odottamattomalla tavalla silloin, kun vihollinen ei sitä osannut odottaa. Vihollisen täydellinen yllättäminen ei ollut välttämätöntä, kunhan vihollinen ei ehtinyt varautua yllätykseen riittävän ajoissa. Yllätystä edesauttaviin tekijöihin kuuluivat mm. nopeus, harhauttaminen, tehokas tiedustelu ja oman toiminnan salaaminen.
- Yksinkertaisuus (*Principle of Simplicity*)
Yksinkertaisuus johti menestyksellisiin operaatioihin. Suorat, yksinkertaiset suunnitelmat ja selkeät, yksinkertaiset käskyt ehkäisivät väärinymmärryksiä ja sekaannuksia.

TUTKIMUKSEN KÄSITTEITÄ

Hyökkäys

Hyökkäys on taisteluliike, jolla pyritään tuhoamaan vihollinen, ottamaan haltuun tärkeä maastonkohta, tuottamaan viholliselle tappioita tai täyttämään jokin muu määrätty tehtävä.¹³⁷

Puolustus

Puolustuksen tavoitteena on estää vihollisen hyökkäyksen onnistuminen kaikin mahdollisin keinoin sekä suojata omia huolto- ja tukiosia viholliselta.¹³⁸

Taisteluvoima

Taistelevat joukot, ei tuki- ja huolto-osia.

Taktinen taso

Sodankäynnin taso, jolla taistelut suunnitellaan ja toteutetaan paikallisten sotilaallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Taktinen taso käsittelee toimenpiteitä pataljoona- ja komppania-tasolla.¹³⁹

Operatiivinen taso

Sodankäynnin taso, jolla sotatoimet ja suuremmat operaatiot suunnitellaan ja suoritetaan strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Operatiivinen taso toimii linkkinä taktisen ja strategisen tason välillä asettamalla taktiselle tasolle tavoitteita strategisten päämäärien saavuttamiseksi. Operatiivinen taso käsittää armeijakunta-, divisioona- ja prikaatitason.¹⁴⁰

Strateginen taso

Sodan taso, jossa yhden tai useamman valtion resursseja käytetään strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategisella tasolla asetetaan operatiiviset tavoitteet, sekä määritetään rajat sotilaallisen voiman käytölle.¹⁴¹

¹³⁷ FM 100-5 1962, s. 63.

¹³⁸ FM 100-5 1962, s. 73-74.

¹³⁹ Department of Defence: Dictionary of Military and Associated Terms. April 2001, s. 540.

¹⁴⁰ Ibid., s. 399.

¹⁴¹ Ibid., s. 523.

Taktinen ilma-ase

Yleensä lentokoneet tai taisteluhelikopterit, joita käytettiin vihollisen taktisen tason kohteiden tuhoamiseen ja taistelevien joukkojen suoraan tukemiseen.

Sissisodankäynti

Sissisodankäynti (*Guerilla Warfare*) sisältää taisteluoperaatioita vihollisen hallitsemalla alueella pääosin paikallisten sotilaallisten tai puolisotilaallistenjoukkojen toimesta. Sissisodankäynti on hyökkäyksellistä toimintaa, jonka tavoitteena on vaikuttaa vihollisen taistelutahtoon ja moraalisiin. Sissisodankäynnin tehtäviä ovat viestiyhteyksien häirintä, ja sabotaasitoiminta tavanomaisiin (*Conventional*) operaatioihin liittyen, tiedustelu, psykologinen sodankäynti ja kumouksellinen toiminta.¹⁴²

Ryhmä (US)

Squad. Joukko, jonka koko vaihteli organisaation ja tehtävän mukaan. Koostui noin yhdeksästä sotilaasta. Ryhmän johtajana toimi kersantti tai ylikersantti (*staff sergeant*).¹⁴³

Joukkue (US)

Platoon. Koostui kahdesta tai useammasta ryhmästä tehtävästä riippuen. Joukkuetta johti luutnantti ja joukkueen varajohtajana toimi aliupseeri, normaalisti ylikersantti (*platoon sergeant*).¹⁴⁴

Komppania (US)

Company. Perusjoukko, jonka vahvuus vaihteli tehtävän mukaan. Koostui kahdesta tai useammasta joukkueesta. Komppanian päällikkönä toimi kapteeni. Pataljoonan osana toimineilla komppanioilla oli tunnuksenaan kirjain (esimerkiksi A-komppania), erillään toimivilla komppanioilla numero (esimerkiksi 9.komppania). Komppaniaa vastaavia olivat tykistöillä patteri (*battery*), ja helikopterijoukoilla komppaniasta käytettiin nimitystä *troop*.¹⁴⁵

¹⁴² FM 100-5 1962, s. 130.

¹⁴³ Summers 1985, s. 275.

¹⁴⁴ Summers 1985, s. 284.

¹⁴⁵ Summers 1985, s. 130-131.

Pataljoona (US)

Battalion. Peruselementti, jonka komentajana toimi everstiluutnantti. Pataljoonien vahvuus vaihteli tykistön viidensadan ja jalkaväen yhdeksänsadan välillä, tosin Vietnamissa pataljoonien rintamavahvuus saattoi olla jopa alle puolet määrävahvuudesta. Pääsääntöisesti pataljoona kuitenkin koostui kahdesta tai useammasta komppaniasta, tehtävän mukaan.¹⁴⁶

Prikaati (US)

Brigade. Divisioonan peruselementti, joka koostui jalkaväki- ja panssaripataljoonista, joiden lukumäärä vaihteli prikaatin tarkoituksen ja tehtävän mukaan. Prikaatin komentajana toimi eversti. Divisioonan osana toimineiden prikaatien lisäksi Vietnamissa toimi viisi erillistä prikaatia prikaatinkenraalien komennossa. Vietnamissa toimi myös tukiprikaateja, jotka toimittivat huoltoa, täydennyksiä jne.¹⁴⁷

Rykmentti (US)

Regiment. Toinen divisioonan peruselementti, jonka prikaatit korvasivat maavoimissa, mutta merijalkaväessä sitä käytettiin edelleen. Vietnamissa taisteli maavoimissa vain yksi panssaroitu helikopterirykmentti. Merijalkaväkeä Vietnamissa oli kahdeksan rykmenttiä, joissa kussakin kolme jalkaväkipataljoonaa, sekä lisäksi kaksi tykistörykmenttiä.¹⁴⁸

Divisioona (US)

Division. Perustaisteluyhtymä, joka käsitti kaksi tai useampia prikaateja (merijalkaväellä rykmenttejä), riippuen divisioonan käyttötarkoituksesta. Divisioonan vahvuus oli noin 20 000 miestä, jonka lisäksi divisioonassa oli lisäksi tykistö- ja pioneerosia sekä muita tukiosia. Vietnamissa toimi seitsemän divisioonaa ja kaksi erillistä, divisioonan tyyppistä prikaatia sekä merijalkaväestä kaksi divisioonaa sekä muutamia erillisiä rykmenttejä.¹⁴⁹

¹⁴⁶ Summers 1985, s. 95.

¹⁴⁷ Summers 1985, s. 100-101.

¹⁴⁸ Summers 1985, s. 294.

¹⁴⁹ Summers 1985, s. 142-143.

Armeijakunta (US)

Corps. Armeijakunnan, joka käsitti kaksi tai useampia divisioonaa, komentajana toimi yleensä kenraaliluutnantti. Divisioonien lukumäärä perustui armeijakunnan rooliin. Armeijakunta tuki divisiooniensa taistelua armeijakuntatason joukoilla, kuten tykistöryhmillä ja kevyillä panssarirykmenteillä. Vietnamin Yhdysvalloilla oli neljä armeijakuntatason yhtymää.¹⁵⁰

Marine Expeditionary Force (MEF)

Merijalkaväen ilma-maa -ryhmä (*air-ground*), joka soveltui käytettäväksi jatkuvissa taisteluissa. Maaelementti oli tavallisesti huolto-osilla vahvennettu divisioona ja ilmaelementti merijalkaväen ilmavoimien laivue organisoituna kaikenlaisiin taktisiin ilmaoperaatioihin. MEF:n komentajana toimi tavallisesti kenraalimajuri.¹⁵¹

Marine Expeditionary Brigade (MEB)

Merijalkaväen jatkuviin ilmasta maahan operaatioihin soveltuva yhtymä, jonka tehtävät kuitenkin yleensä ovat rajoitettuja. Tavallisesti MEB on sulautettu MAF:n osaksi. MEB:n komentajana toimi yleensä prikaatinkenraali.¹⁵²

III Marine Amphibious Force (III MAF)

Toukokuussa 1965 perustettiin Vietnamin III MAF, jonka maavoimaosan perustana oli 3. Merijalkaväkidivisioona ja ilmavoimaosan 1. MAW (*Marine Aircraft Wing*). Samaan aikaan lakkautettiin ensimmäisenä Vietnamiin maihinnousun tehnyt 9. MEB

Special Landing Force (SLF)

Kesäkuussa vuonna 1965 perustettu merijalkaväen maihinnousuihin erikoistunut yksikkö, joka sisälsi myös SLF:n kuljettamiseen tarvittavat alukset. SLF kuului Yhdysvaltojen Seitsemännen Laivaston alaisuuteen ja toimi laivaston aluksilta. SLF:n kuului myöhemmin Vietnamin sodan aikana useita eri pataljoonia ja helikopterilaivueita.¹⁵³

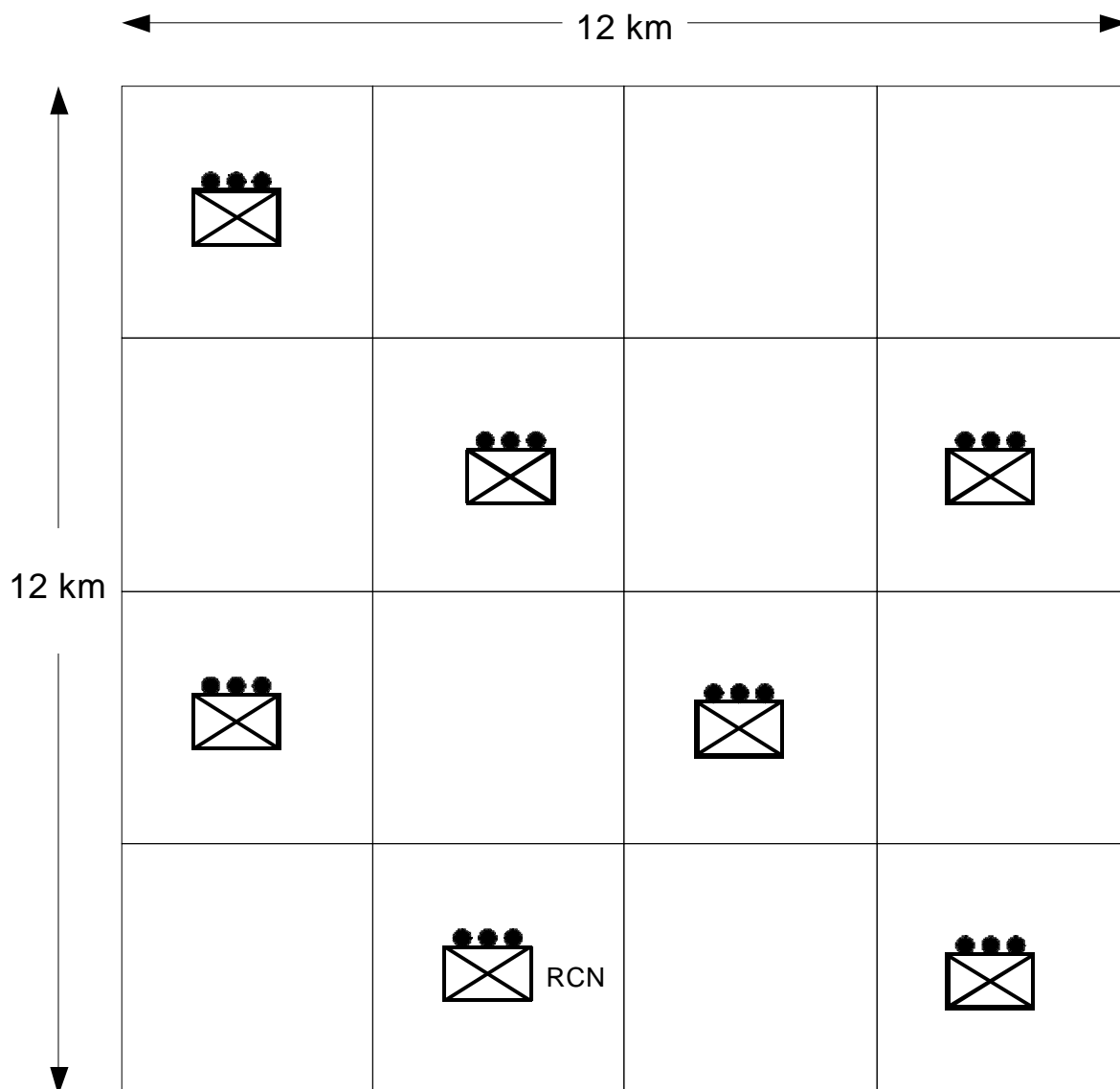
¹⁵⁰ Summers 1985, s. 133-134.

¹⁵¹ FMFM 6-1 1964, s. 10.

¹⁵² FMFM 6-1 1964, s. 9.

¹⁵³ Shulimson – Johnson, s. 193-195.

CHECKERBOARD -TEKNIikka

Checkerboard oli Vietnamissa kehitetty alue-etsintäteknikka. Tekniikan kehitti eversti-luutnantti Henry E. "Hank" Emerson toimiessaan 502. Jalkaväkidivisioonan toisen ilmakuljetteisen pataljoonan komentajana.¹⁵⁴

¹⁵⁴ Hay, s. 118.

APILANLEHTITEKNIikka

